

การพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล
The Development behavior of Harmony for Preschoolers

ธวัชชัย ทิปะपाल

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากเงินทุนวิจัยหมวดงบประมาณแผ่นดิน
จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2555

การพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล
The Development behavior of Harmony for Preschoolers

ธวัชชัย ทิปะपाल

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากเงินทุนวิจัยหมวดงบประมาณแผ่นดิน
จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2555

คำนำ

รายงานการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล” ซึ่งจัดทำโดยผู้วิจัยจากคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ปี พ.ศ. 2556 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเสริมสร้างความปรองดอง การพัฒนาสื่อและการพัฒนาวิธีการในการเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ที่คอยชี้แนะตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่อง ในการทำวิจัยตั้งแต่เริ่มแรก จนกระทั่งสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาล เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมอันพึงประสงค์อันจะนำไปสู่พฤติกรรมความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน ในสังคมโรงเรียน และในครอบครัว ซึ่งเด็กเหล่านี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรมจริยธรรมในสังคมต่อไป

ธวัชชัย ทิปะपाल
มกราคม 2559

บทสรุปผู้บริหาร

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) ซึ่งมีแบบแผนการทดสอบก่อนและหลัง กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (The one-group Pretest-Posttest Design) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล เพื่อพัฒนาสื่อนิทานแอนิเมชัน และการพัฒนากลวิธีเพื่อพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ประชากรที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลที่ 2 จำนวน 45 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ได้จำนวน 23 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที

สรุปผลการวิจัยได้ว่า การพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลในครั้งนี้ ทำให้ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยการเล่านิทานและ ใช้สื่อนิทานแอนิเมชัน ซึ่งเป็นกลวิธีในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งประกอบด้วย รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลซึ่งได้ผ่านการสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล พบว่าค่า IOC เท่ากับ .60-1.0 ส่วนกระบวนการหาคุณภาพสื่อนิทานแอนิเมชันและพบว่าสื่อนิทานแอนิเมชัน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าภาพรวมของทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก แต่มีรายข้อย่อยที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ ระดับเสียง เสียงประกอบ และการออกแบบหน้าจอมีความสวยงาม หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ซึ่งพบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความปรองดองหลังจัดกิจกรรม สูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมความปรองดองก่อนจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นหมายถึงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความปรองดองในครั้งนี้เป็นกลวิธีในการส่งเสริมให้เด็กวัยอนุบาลมีพฤติกรรมความปรองดองได้ดียิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ว่าการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ด้วยสื่อนิทานแอนิเมชันนั้น จะพบว่าสามารถทำให้พฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพราะว่าการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลด้วยสื่อนิทานแอนิเมชัน ผู้วิจัยได้จัดทำตามขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป การประเมินผล ซึ่งมีเครื่องมือวัดและกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผล และมีจุดประสงค์ในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ต้องการและสามารถวัดได้ ไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ด้วยสื่อนิทานแอนิเมชัน สามารถทำให้เด็กวัยอนุบาลมีพฤติกรรมปรองดองสูงขึ้น

ดังนั้นรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยการเล่า นิทานและใช้สื่อนิทานแอนิเมชันที่เป็นต้นแบบหรือตัวอย่างพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ในด้านความ สามัคคี ความมีน้ำใจ และความซื่อสัตย์ครั้งนี้ เป็นกลวิธีที่ดีและมีความเหมาะสมในการส่งเสริมให้เด็ก วัยอนุบาลมีพฤติกรรมปรองดองมากยิ่งขึ้น ในการทำวิจัยครั้งนี้พบว่ามีปัญหาและอุปสรรค คือการ ดำเนินกิจกรรมในช่วงแรกล่าช้า เนื่องจากเด็กยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรมและขั้นตอน บางคนต้องใช้ วิธีการบังคับเพื่อให้เข้าร่วมกิจกรรม แต่ในวันต่อมาเด็กมีความพร้อมมากขึ้น สามารถดำเนินกิจกรรม ได้ตามเวลาปกติ จึงขอเสนอแนะว่า

1. การส่งเสริมพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยการจัดกิจกรรมเสริม ประสบการณ์นั้นจะต้องใช้เวลาไปกับเด็กในการปรับตัวที่จะต้องทำกิจกรรมและผู้วิจัยต้องสร้าง ความคุ้นเคยกับเด็กเพื่อให้เด็กมีความกล้าแสดงออกถึงพฤติกรรมต่างๆและให้ความร่วมมือในการทำ กิจกรรม และครูผู้ดูแลเด็กควรมีการกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
2. ผู้ปกครองควรส่งเสริมพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดอง ควบคู่ไปกับโรงเรียนเพื่อให้เด็กมีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองอย่างต่อเนื่อง
3. ความมีการศึกษาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองในด้าน อื่นๆ และวัยอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ ในเด็กวัยอนุบาล วัย เด็กตอนปลาย หรือวัยรุ่น เป็นต้น
4. ควรมีการศึกษาพัฒนาการด้านอื่นๆสำหรับเด็กวัยอนุบาลควบคู่ไปด้วย เช่น ด้าน อารมณ์และสังคม ด้านสติปัญญา เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความเมตตา และการช่วยเหลือที่ดีจากผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำปรึกษางานวิจัยครั้งนี้ ที่คอยชี้แนะ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่อง ในการทำวิจัยตั้งแต่เริ่มแรก จนกระทั่งสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี รวมทั้งคอยให้กำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยทุกท่าน ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข ข้อคิดเห็นที่มีประโยชน์ เพื่อนำไปปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้ขอขอบคุณคณบดีและคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆและเป็นกำลังใจอย่างยิ่ง

ธวัชชัย ทีปะपाल

มกราคม 2559

หัวข้อวิจัย	การพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล
ผู้ดำเนินการวิจัย	ธวัชชัย ทิปะपाल
หน่วยงาน	คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development ซึ่งมีแบบแผนการทดสอบก่อนและหลัง กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (The one-group Pretest-Posttest Design) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดอง พัฒนาสื่อนิทานแอนิเมชัน และพัฒนากลวิธีในการเสริมสร้างพฤติกรรมความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลที่ 2 จำนวน 23 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล สื่อนิทานแอนิเมชัน และแบบสังเกตพฤติกรรมความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล เครื่องมือผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คุณภาพของรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ค่า IOC เท่ากับ 0.6-1.0 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพของรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ค่า IOC เท่ากับ 0.6-1.0 สื่อนิทานแอนิเมชัน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าภาพรวมของทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก แต่มีรายข้อย่อยที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ ระดับเสียง เสียงประกอบ และการออกแบบหน้าจอมีความสวยงาม และหลังการทดลองใช้กลวิธีในการเสริมสร้างพฤติกรรมความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล พบว่าเด็กวัยอนุบาลมีพฤติกรรมความปรองดองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้กลวิธี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การพัฒนาพฤติกรรมความปรองดอง เด็กวัยอนุบาล

Research Title	The Development behavior of Harmony for Preschoolers
Researcher	Thawatchai Tepapal
Organization	Faculty of Nursing Rajapuk Suratthani University
Academic Year	2558

Abstract

This study is research and development by Experimental Research system. Which the one-group Pretest-Posttest Design. The objective for activity development reconciliation behavior for preschoolers, create animation, and develop the strategies to strengthen reconciliation behaviors for preschoolers. The sample 23 people and sampling by Simple random. The instrument used in this study consist of guide event experience, animation and the observed reconciliation behavior. The tool pass the quality check by expert 3 person. The efficiency of guide event experience was 82.55/88.88 and IOC 0.6-1.0. The observed reconciliation behavior has IOC 0.6-1.0. The statistics used were mean, standard deviation, t-test.

The results showed that The efficiency of guide event experience higher the set criteria. The animation has overall a very good level. And after the experiment reconciliation behavior for preschoolers higher than the pretest significant .01.

Keywords: The development reconciliation behavior, Preschoolers

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(1)
บทคัดย่อภาษาไทย	(2)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
สารบัญ	(4)
สารบัญตาราง	(6)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	3
สมมติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์	4
ความสำคัญของการวิจัย	5
กรอบแนวคิด	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ความขัดแย้ง	7
แนวคิดการปรองดอง	11
แนวคิดเกี่ยวกับเด็กวัยอนุบาล	15
แนวคิดและทฤษฎีคุณธรรมจริยธรรม	18
หลักสูตรการศึกษาวัยอนุบาล	26
นิทาน	30
รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
บทที่ 4 ผลการวิจัย	45
ผลการวิจัย	45
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	49
สรุปผลการวิจัย	49
การอภิปรายผล	50

ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	53
ภาคผนวก	57
ภาคผนวก ก	
ภาคผนวก ข	
ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงแบบแผนการวิจัยแบบ Quasi-experimental (One-Group Pre-Posttest Design)	37
2	แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมปรองดอง ของกลุ่มตัวอย่างก่อน และหลังจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดอง สำหรับเด็กวัยอนุบาล	45
3	แสดงการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมปรองดอง ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรม เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล	46
4	แสดงการวิเคราะห์คุณภาพของสื่อนิทานแอนิเมชัน	47
5	แสดงกลวิธีในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล	48

(7)

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

6

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันแนวโน้มของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเพิ่มขึ้นทั้งในระดับสังคม การเมืองจนถึงในระดับชุมชนเล็กๆ จะเห็นได้จากระดับนโยบาย ในเรื่องการจัดการทรัพยากรที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม ความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินโครงการของรัฐกับชุมชน จนกระทั่งความขัดแย้งระหว่างเพื่อนบ้านหรือระหว่างบุคคลที่ปรากฏอยู่ทั่วไป เป็นต้น การจัดการความขัดแย้งของสังคมในปัจจุบันนำไปสู่ความรุนแรงทั้งในระดับสังคม องค์กร รวมทั้งระดับบุคคล เช่น การแย่งชิงอำนาจการบริหารส่วนท้องถิ่น การใช้ความรุนแรงเมื่อขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน การทำร้ายร่างกายถึงชีวิตจากความไม่พอใจในผลประโยชน์ การทารุณกรรมเด็ก และการใช้ความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรม ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตของบุคคลในสังคม ซึ่งในปัจจุบันนี้จำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และจำเป็นต้องเริ่มในวัยเด็ก ซึ่งเป็นวัยที่เรียนรู้ง่ายและรวดเร็ว (ทีศนา แคมมณี, 2552) ซึ่งในสังคมปัจจุบัน พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องดิ้นรนหาเงินเพื่อมาเลี้ยงดูครอบครัว อาจจะไม่สามารถทำหน้าที่ของการเป็นแบบอย่างที่ดีได้เต็มที่ จึงทำให้เด็กเลียนแบบหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากการเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและนำไปสู่พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ และเมื่อเข้าสังคมไม่สามารถปรับตัวได้อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งเกิดขึ้น (Kalyva, E., & Agaliotis, I, 2009 : 192-202) หากว่าเด็กปฐมวัยได้รับการปลูกฝังเรื่องคุณธรรมจริยธรรมจะทำให้มีการพัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์ และเด็กปฐมวัยก็จะสามารถควบคุมตนเองไม่ให้มีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์หรือพฤติกรรมก้าวร้าวต่างๆได้ (กมลจันทร์ ชื่นฤทธิ์, 2550: 12-45)

จากการศึกษายังพบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดขึ้นในเด็ก เช่น การพูดจาสื่อเสียด ล้อเลียน ข่มขู่คุกคามเด็กที่อ่อนแอกว่า สามารถลดลงหรือขจัดไม่ให้เกิดขึ้นได้ ถ้าบุคคลนั้นสามารถควบคุมอารมณ์โกรธของตนได้ก็จะทำให้เข้าอกเข้าใจผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งและความรุนแรงได้อีก (ต้องจิตต์ จิตติ, 2547: 29-40) จึงอาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในสังคมนี้ ควรได้รับความสนใจที่จะศึกษาเนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่สังคมไม่ต้องการ ควรหาวิธีแก้ไขอย่างรวดเร็ว จากแผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้ว่า ให้การเรียนการสอนเน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นคนดี ช่วยเหลือตนเอง และสังคม (อริสา โสคำภา, 2551 : 38-65) ซึ่งการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมนั้นต้องกระทำในระยะยาวและต่อเนื่อง เพราะเด็กในวันนี้จะเป็นกำลังสำคัญของชาติในการพัฒนาประเทศ

พฤติกรรมความก้าวร้าวนี้จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ จะไม่สามารถปรับตัวได้ดี นอกจากนี้ยังเกิดความคับข้องใจได้ง่าย รวมถึงมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นจะพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น เมื่อเกิดอาการหงุดหงิด ก็จะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง แต่กลับจะใช้วิธีการลงมือทำร้ายร่างกายของผู้อื่น (Kalyva, E., &

Agaliotis, I, 2009 : 192-202) อีกสาเหตุหนึ่งที่มีส่วนสำคัญทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมความก้าวร้าวมากหรือน้อยได้นั้นก็ขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแต่ละครอบครัวด้วย ซึ่งจะพบว่าจากภาวะในสังคมปัจจุบัน พ่อแม่ผู้ปกครองต้องดิ้นรนหาเงินเพื่อมาเลี้ยงดูครอบครัวอาจจะทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่ของการเป็นสมาชิกครอบครัวที่ดีได้เต็มที่ เมื่อกลับมาถึงบ้านอย่างเหน็ดเหนื่อยการพูดจาอาจจะมีการกระทบกระทั่งกัน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นถ้าขาดความเข้าใจซึ่งกันและกันแล้ว จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาทั้งด้านความคิด การแสดงออกในหลายๆ แบบแตกต่างกัน (Kalyva, E., & Agaliotis, I, 2009 : 192-202) ในแต่ละครอบครัวจะมีทักษะการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน สมาชิกของครอบครัวที่สามารถแสดงบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสมนั้น จะมีความรักความผูกพัน มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เข้าใจกัน ก็จะทำให้สามารถคิดวิธีจัดการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในสังคมปัจจุบันพบว่าเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเมื่อกระทำผิด และได้รับการลงโทษที่ไม่เหมาะสมกับความผิดนั้นๆ เช่นเมื่อเด็กกระทำความผิดแต่ได้รับการลงโทษในสถานเบา เด็กก็อาจจะยอมเสี่ยงที่จะกระทำความผิดอีกครั้ง เพื่อจะได้ของที่ต้องการ หรือเมื่อเด็กอาละวาดทำลายข้าวของเพื่อเรียกร้องจะเอาสิ่งของที่ต้องการ และพ่อแม่ ผู้ปกครอง รีบหามาให้เพื่อจะให้เด็กหยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ก็ถือว่าเป็นการตอบสนองทางอารมณ์ที่ผิด เท่ากับเป็นการส่งเสริมให้เด็กแสดงพฤติกรรมความก้าวร้าว โดยไม่รู้ตัว ซึ่งสามารถพบเห็นเหตุการณ์นี้ได้ตามห้างสรรพสินค้าโดยเฉพาะแผนกของเล่นเด็ก (Rizkalla, L., Wertheim, E. H., & Hodgson, L. K, 2008 : 1594-1601)

นิทานเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ได้ให้ความสนใจโดยเฉพาะนิทานแอนิเมชันซึ่งเป็นศิลปะการเคลื่อนไหวที่มีการเล่าเรื่องด้วยการแสดงท่าทาง มีภาพและเสียงพูด (อริสา โสคำภา, 2551 : 38-65) ที่สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กและสื่อความหมายได้ดี ทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามแบบอย่างพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมได้เป็นอย่างดี การพัฒนาสื่อสำหรับการเสริมสร้างพฤติกรรมที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัยโดยผ่านตัวแบบที่เป็นนิทานจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของเพียเจท์ และสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของเบนจามิน บลูมว่า การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดระหว่างพฤติกรรมของคนกับสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบอย่างต่อเนื่อง (นิลบล สินธุปิ่น, 2549 : 4-40) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญ และสนใจในการพัฒนาสื่อสำหรับการเสริมสร้างพฤติกรรมที่มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อความปรองดองในสถานศึกษาที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เกิดประสิทธิผลสูงสุด จึงเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่มีอายุ 5-6 ขวบ จากการศึกษาพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาล พบว่า เด็กวัยนี้มีการเรียนรู้ ความคิด ความจำ ตลอดทั้งพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กอย่างรวดเร็ว ประกอบกับธรรมชาติของเด็กวัยนี้เริ่มมีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นมากมายจากการค้นคว้า และสำรวจสิ่งใหม่ๆ รอบตัว มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความพร้อมทางทักษะของพัฒนาการมากขึ้น โดยที่เด็กรู้สึกว่าตนเองสามารถควบคุมเหตุการณ์ต่างๆ ได้ และเกิดความภาคภูมิใจในงานที่ตนเป็นผู้กระทำสำเร็จ บางครั้งอาจพบว่าเด็กแสดงปฏิกิริยาตอบโต้กับเหตุการณ์ต่างๆ บางอย่างไม่เหมาะสม ซึ่งแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ อาจกล่าวได้ว่าเด็กวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมและการเรียนรู้ทักษะของพัฒนาการในทุกด้าน ซึ่งปัญหาของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับเด็กวัยนี้ เป็นปัญหาที่ค่อนข้างเข้าใจง่าย ไม่สลับซับซ้อน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโต และพัฒนาการ

จะเป็นลักษณะของการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งถ้าเด็กได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมอย่างไม่เหมาะสม โดยขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้เลี้ยงดู ก็อาจก่อให้เกิดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ได้ง่าย อีกทั้งเด็กในวัยนี้สามารถคิดอย่างมีเหตุผล นำเหตุผลนั้นไปประกอบ การตัดสินใจ และตั้งกฎเกณฑ์เป็นของตนเอง เด็กในวัยนี้สามารถพัฒนาทางด้านจิตใจได้ง่าย

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่าเด็กวัยอนุบาลซึ่งเป็นวัยเริ่มต้นของการเรียนรู้พฤติกรรมในสังคม ถ้าเด็กวัยอนุบาลมีการเรียนรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมบ่อยๆหรือเกิดขึ้นเป็นกิจวัตรประจำวัน ทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน จะสามารถส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมความปรองดองได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การพัฒนาพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลนั้น จึงเป็นอีกกลวิธีหนึ่งในการส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขด้วยพฤติกรรมความปรองดอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล
2. เพื่อสร้างสื่อนิทานแอนิเมชันในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล
3. เพื่อสร้างกลวิธีในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล

สมมติฐานการวิจัย

1. รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลที่พัฒนามีคุณภาพที่เหมาะสมและเด็กวัยอนุบาลหลังทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความปรองดองสูงกว่าก่อนทดลองใช้รูปแบบกิจกรรม
2. สื่อนิทานแอนิเมชันในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลมีคุณภาพเหมาะสมและเด็กวัยอนุบาลหลังทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความปรองดองสูงกว่าก่อนทดลองใช้รูปแบบกิจกรรม
3. กลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลหลังพัฒนามีเหมาะสมและเด็กวัยอนุบาลหลังทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลโดยใช้กลวิธีในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล จะมีค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความปรองดองสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

ขอบเขตที่ใช้ในการวิจัย

ขอบเขตที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เนื้อหา ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี จำนวน 45 คน กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 2 ปีการศึกษา 2556

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี จำนวน 23 คน กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 2 ปีการศึกษา 2556 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น

2.1.1 การจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 โดยการเล่านิทาน

2.1.2 สื่อนิทานแอนิเมชัน

2.1.3 กลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 พฤติกรรมความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

2.2.2 ความพึงพอใจสื่อนิทานแอนิเมชันของเด็กวัยอนุบาล 2

2.2.3 ความพึงพอใจในกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ของครูผู้ดูแลเด็กวัยอนุบาล 2

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลครั้งนี้ ได้แก่ เนื้อหานิทาน และเนื้อหาของสื่อนิทานแอนิเมชัน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

4.1 การดำเนินการทดลองใช้กิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 โดยการเล่านิทาน ใช้เวลาสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง จำนวน 4 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 20 ชั่วโมง

4.2 ดำเนินการใช้สื่อนิทานแอนิเมชันให้เด็กวัยอนุบาล 2 สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง จำนวน 4 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 8 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กวัยอนุบาล หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ที่อยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี2 (บ้านดอนเกลี้ยง)
2. ความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล หมายถึง พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กวัยอนุบาลที่แสดงออกด้วยการกระทำ การใช้คำพูด หรือท่าทาง ในด้านความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจ และความสามัคคี
3. สื่อนิทานแอนิเมชัน หมายถึง การจัดทำวีซีดีนิทานในรูปแบบของการ์ตูนที่มีการเคลื่อนไหวร่างกายบรรยายเนื้อเรื่องด้วยการแสดงออก ใช้ทั้งท่าทาง หน้าตา น้ำเสียงและอารมณ์ของตัวละคร ประกอบด้วยสีสันต่างๆของฉากที่ช่วยดึงดูดผู้ชมให้มีจินตนาการคล้อยตาม และในเนื้อหามีการสอดแทรกพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม มีทั้งหมด 3 เรื่อง ได้แก่ หัวผักกาดยักษ์ ก๊อก ก๊อกขอคำงิ้น คินหนึ่งนะ และ ลิลลี่กับบทเรียนขนมปัง
4. รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดอง หมายถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ในด้าน ความสามัคคี ความซื่อสัตย์และความมีน้ำใจ โดยการเล่านิทานและใช้สื่อนิทานแอนิเมชัน 3 เรื่อง ได้แก่ หัวผักกาดยักษ์, ก๊อก ก๊อก ขอคำงิ้น คินหนึ่งนะ และลิลลี่กับบทเรียนขนมปัง โดยมีครูเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป และการประเมินผลโดยมีเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดอง ก่อนและหลังจัดกิจกรรม
5. กลวิธีในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล หมายถึง วิธีการส่งเสริมให้เด็กวัยอนุบาลมีการเรียนรู้เพื่อให้เกิดพฤติกรรมปรองดอง ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ การเล่านิทานและการใช้สื่อนิทานแอนิเมชัน โดยมีคุณครูเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอน เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมจะมีการประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดอง ก่อนและหลังจัดกิจกรรม และประเมินความเหมาะสมของกลวิธีในการส่งเสริมพฤติกรรมปรองดอง

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลนั้น มีความสำคัญ ดังนี้

1. รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ด้วยการเล่านิทานและใช้สื่อนิทานแอนิเมชัน เพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้กับครูผู้สอนในชั้นอนุบาล ที่มีความสนใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอันดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อลดความขัดแย้งและสร้างความปรองดองในเด็กอนุบาล เนื่องจากหลักสูตรนี้มีลักษณะเป็นหลักสูตรที่ไม่ได้ยึดเนื้อหาเป็นหลัก สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามสถานการณ์ต่างๆในการจัดการเรียนการสอนได้
2. การพัฒนาสื่อนิทานแอนิเมชันในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอกระบวนการพัฒนาสื่อไว้อย่างเป็นระบบและมีรายละเอียดในทุกขั้นตอน จึงสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้

เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนเป็นเด็กดี มีคุณธรรมจริยธรรม ให้กับเด็กวัยอนุบาล และเด็กวัยใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ได้กลวิธีในการพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กวัยอนุบาลมีความปรองดองมากยิ่งขึ้น ได้แก่การเล่นิทาน และการใช้สื่อิทานแอนิเมชันที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ การมีน้ำใจและความสามัคคี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ของโคล์เบิร์ก (Kohlberg, 1976) ได้อธิบายว่า เด็กวัยอนุบาลในช่วง 2-7 ปี เริ่มมีระดับคุณธรรมจริยธรรม ถ้าครูสั่งสอนว่าสิ่งใดถูกต้องควรทำ สิ่งใดไม่ถูกต้องไม่ควรทำ เด็กจะมีพัฒนาการทางโครงสร้างการรู้คิด คือมีการเรียนรู้เกิดขึ้นตามพัฒนาการของเด็ก และถ้าพ่อแม่ หรือครูสั่งสอนให้เด็กมีคุณธรรมจริยธรรม เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมและมีพฤติกรรมที่ไม่ก้าวร้าวหรือมีพฤติกรรมปรองดองในสังคม การปลูกฝังพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้สื่อิทานแอนิเมชันเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการสร้างวิธีการคิดหากระบวนการ วิเคราะห์ด้วยเหตุผล แล้วนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการจัดการการเรียนการสอนที่หลากหลายในห้องเรียนทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานในการเข้าร่วมกิจกรรม ประกอบกับทำให้เด็กสามารถจดจำเนื้อหาในด้านพฤติกรรมปรองดองได้ดียิ่งขึ้น ถ้าครูหรือพ่อแม่ฝึกให้เด็กดูและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเกิดเป็นความเคยชิน จะทำให้เกิดมีพฤติกรรมปรองดองในสังคม

สมองของเด็กวัยอนุบาลมีการเชื่อมต่อของเซลล์สมองทำให้มีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว เครือข่ายเซลล์สมองที่เชื่อมต่อกันนี้มีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กได้รับจะถูกป้อนเข้าสู่สมองของเด็ก และเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมต่อของเส้นใยประสาท เส้นใยประสาทและจุดเชื่อมต่อที่ทำงานอยู่เสมอจะมีการสร้างไขมันล้อมรอบ (Myelinization) ทำให้การเคลื่อนไหวของกระแสไฟฟ้าในเส้นใยประสาทเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และเป็นการป้องกันไม่ให้เครือข่ายเส้นใยประสาทถูกกำจัดไป ดังนั้น การที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ จึงต้องให้เด็กได้รับประสบการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้เกิดพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลนั้น นับว่าเป็นภารกิจที่สำคัญ ที่ครูหรือพ่อแม่ต้องมีกลวิธีที่เหมาะสม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการจัดประสบการณ์ โดยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมขั้นพื้นฐาน โดยใช้สื่อิทานแอนิเมชันที่ผู้วิจัยได้ประยุกต์ขึ้นจากหนังสือิทาน ในเรื่องความซื่อสัตย์ ความสามัคคี และความมีน้ำใจ รวม 3 เรื่อง ดังนี้

-รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล
-สื่อิทานแอนิเมชัน
-กลวิธีในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดอง

พฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล

พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมในด้านต่างๆ ได้แก่

- ความสามัคคี
- มีน้ำใจ
- ซื่อสัตย์

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง/วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง การสร้างความปรองดอง พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม และสื่อนิทานแอนิเมชันสำหรับเด็กวัยอนุบาล ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

ความขัดแย้ง

แนวคิดการปรองดอง

แนวคิดเกี่ยวกับเด็กวัยอนุบาล

แนวคิดและทฤษฎีคุณธรรมจริยธรรม

หลักสูตรการศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล

นิทาน

การจัดประสบการณ์โดยใช้สื่อนิทานแอนิเมชันในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการปรองดองของเด็กวัยอนุบาล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความขัดแย้ง (conflict)

ความหมายของความขัดแย้ง

ในปัจจุบันนี้ ปัญหาความขัดแย้งได้ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในทุกกลุ่มคนและทุกชนชั้นในสังคม โดยเฉพาะการเมืองไทยที่จะเห็นกันอยู่แทบทุกวันตามสื่อต่างๆ ความขัดแย้งมีหลากหลายมุมมอง ในการศึกษาครั้งนี้ ขอเสนอความหมายของความขัดแย้ง ซึ่งมีหลายบุคคลที่ได้ให้ความหมายของความขัดแย้ง ไว้ว่า ความขัดแย้งมีลักษณะเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล 2 ฝ่าย มีความแตกต่างกันในเรื่องวัตถุประสงค์หรือความแตกต่างด้านความคิด พฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเป็นไปเพื่อชนะหรือแพ้ ฝั่งฝ่ายเผชิญหน้ากันด้วยการกระทำที่มีลักษณะตรงข้าม แต่ละฝ่ายพยายามจะมีอำนาจเหนือฝ่ายหนึ่ง (Wood, V. F., & Bell, P. A, 2008 : 126-131) ความขัดแย้งเป็นการต่อสู้ระหว่างบุคคลสองฝ่ายหรือมากกว่าเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรหรือให้เป็นไปตามความคิดของตนเอง และความขัดแย้งเป็นการต่อสู้ระหว่างผู้ที่ไม่ลงรอยกันในเรื่องความต้องการ ความคิด ผลประโยชน์หรือบุคคล ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือกลุ่มคนพบเป้าหมายที่ไม่พอใจ (Trunuklu, A., Kacmaz, T., Turk, F., Kalender, A., Sevekin, B., & Zengin, F, 2009 : 639-647)

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ความหมายของความขัดแย้ง หมายถึง ความไม่ลงรอยกัน มีความคิดเห็นและมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน รวมถึงทัศนคติที่ไม่ตรงกัน ส่งผลให้เกิดความแตกแยก ระหว่างกลุ่มคนหรือองค์กรนั้นๆ ซึ่งถ้าความขัดแย้งเกิดขึ้นในเด็กวัยอนุบาลก็ย่อมหมายถึงพฤติกรรมที่ก้าวร้าว หรือพฤติกรรมที่ไม่มีคุณธรรมจริยธรรม เช่น ไม่มีความซื่อสัตย์ ไม่มีความสามัคคี และไม่มีความเป็นต้น ซึ่งเมื่อเด็กวัยอนุบาลไม่มีพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมแล้วย่อมก่อให้เกิดความขัดแย้งเกิดขึ้น

กระบวนการของความขัดแย้ง

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกลุ่มคน หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ นั้น มีลักษณะเป็นกระบวนการ ซึ่งมีหลายบุคคลที่ได้กล่าวไว้ว่ากระบวนการของความขัดแย้ง ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ การแอบแฝงของความขัดแย้ง ความขัดแย้งประเภทที่มองเห็นได้ ความขัดแย้งที่รู้สึกได้ ความขัดแย้งที่เปิดเผยได้ สภาพภายหลังจากการเกิดความขัดแย้ง (Wood, V. F., & Bell, P. A, 2008 : 126-131) นอกจากนี้ยังพบว่ากระบวนการของความขัดแย้ง ประกอบด้วยสภาพการณ์ก่อนหน้า ความขัดแย้งที่กลุ่มรู้ ความขัดแย้งที่รู้สึกได้ ความขัดแย้งที่เปิดเผย การแก้ปัญหาเพื่อยุติความขัดแย้งหรือเพื่อให้มีการพัชชะ ผลที่เกิดขึ้นตามมา รวมทั้งศักยภาพที่ตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกัน การรับรู้และการเปลี่ยนแปลงภายในตัวบุคคล พฤติกรรมที่แสดงออก ผลของความขัดแย้ง เกิดความคับข้องใจ การสร้างความคิดต่างๆของตัวเองขึ้นมา พฤติกรรมที่แสดงออก และผลของพฤติกรรมนั้นๆ (Trunuklu, A., Kacmaz, T., Turk, F., Kalender, A., Sevekin, B., & Zengin, F, 2009 : 639-647)

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่ากระบวนการของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย 4-6 ขั้นตอน ได้แก่ การแอบแฝง การมองไม่เห็น รู้ตัวหรือไม่รู้ตัว เปิดเผยได้และเปิดเผยไม่ได้ พฤติกรรมที่แสดงออก และผลของพฤติกรรมนั้นๆ ซึ่งกระบวนการของความขัดแย้งสำหรับเด็กวัยอนุบาลนั้นก็ย่อมมีทั้ง พฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดงออกเมื่อเกิดความไม่พอใจหรือความขัดแย้งเกิดขึ้น เช่น ทำร้ายร่างกายผู้อื่น ร้องไห้ เป็นต้น หรือบางคนอาจจะไม่แสดงออกมาก็ได้

ประเภทของความขัดแย้ง

ความขัดแย้งสามารถจำแนกประเภทของความขัดแย้งได้หลากหลาย ซึ่งมีผู้ กล่าวไว้ว่าประเภทของความขัดแย้ง ได้แก่ ความขัดแย้งในบทบาท ความขัดแย้งระหว่างความคาดหวังของบทบาทและความต้องการส่วนบุคคล ระหว่างค่านิยมกับความคาดหวังของสถาบัน (Ting-Toomey, S., Yee-Jung, K. K., Shapiro, R. B., Wright, T. J., & Oetzel, G, 2000 : 47-81) นอกจากนี้ยังพบอีกกว่าประเภทของความขัดแย้งสามารถแบ่งออกเป็นหลากหลายประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างบุคคลด้านอารมณ์และความขัดแย้งในด้านเนื้อหาสาระ ความขัดแย้งในเป้าหมายสุดท้าย ความขัดแย้งในด้านวิธีการความขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์หรือความขัดแย้งที่ทำหน้าที่ตามปกติ ความขัดแย้งในด้านทำลายหรือไม่ทำหน้าที่ตามปกติ ความขัดแย้งตามสายการบังคับบัญชา ความขัดแย้งที่

เกี่ยวกับกระบวนการหน้าที่ ความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานหลักและหน่วยงานย่อย ความขัดแย้งระหว่างองค์การตามแบบและองค์การนอกแบบ (Kaushal, R., & Kwantes, C. T, 2006 : 579-603)

จากที่กล่าวมาข้างต้นอาจสรุปได้ว่า ประเภทของความขัดแย้ง สามารถแบ่งออกเป็น 2-4 ประเภทคือความขัดแย้งในบทบาท ความขัดแย้งในด้านเนื้อหาสาระ ความขัดแย้งในเป้าหมาย และความขัดแย้งในด้านวิธีการ สำหรับเด็กวัยอนุบาลนั้นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอาจเป็นประเภททั้งด้านเนื้อหาสาระ หรือวิธีการก็ได้ ไม่เข้าใจในบทบาทที่ต้องมีต่อสังคมที่โรงเรียน จึงไม่สามารถเล่นกับเพื่อนๆ ได้ ไม่ยอมแบ่งปันของเล่นให้กับเพื่อน จึงอาจเกิดการแย่งของเล่นและทำร้ายร่างกายกันเกิดขึ้น ดังนั้นการขัดแย้งในเด็กวัยอนุบาลจึงมีสาเหตุของความขัดแย้งที่หลากหลาย เป็นต้น

สาเหตุของความขัดแย้ง

สาเหตุของความขัดแย้งเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่จะต้องให้ความสนใจเพราะจะทำให้เข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งความขัดแย้งเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ ต่างๆดังนี้

สาเหตุความขัดแย้งภายในบุคคล (intrapersonal conflict) ได้แบ่งสาเหตุความขัดแย้งภายในบุคคล (Holt, J. L., & DeVore, C. J, 2005 : 165-196) ดังนี้

1. เกิดอุปสรรคไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ทำให้เกิดแรงผลักดันที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น อุปสรรคที่เกิดขึ้นอาจเปิดเผยหรือไม่ก็ได้จึงทำให้บุคคลมีความข้องใจ เกิดกลไกป้องกันตน ได้แก่ การก้าวร้าว การถอนตัว การสู้หัวชนฝา การประนีประนอม
2. สามารถบรรลุเป้าหมายได้ มีทั้งแบบที่ชอบและไม่ชอบ เรียกว่า ทั้งรักทั้งเกลียด หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความขัดแย้งแบบเข้าใกล้-หลีกเลี่ยง (approach-avoidance conflict)
3. สามารถบรรลุเป้าหมายได้ และสามารถบรรลุได้มากกว่าหนึ่ง จะสามารถเลือกหรือตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่งได้
4. สามารถบรรลุเป้าหมายได้สองอย่างเท่าๆกัน แต่ต้องเลือกทางใดทางหนึ่ง
5. มีเป้าหมายสองอย่างที่ไม่พอใจเท่าๆกันแต่ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง
6. มีเป้าหมายสองอย่างที่มีทั้งพอใจและไม่พอใจในแต่ละเป้าหมาย แต่ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง
7. สามารถบรรลุเป้าหมายได้แต่ต้องเปลี่ยนเป้าหมายใหม่เมื่อเวลาผ่านไป ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลบรรลุเป้าหมายได้โดยไม่มีอุปสรรค แต่ต้องใช้เวลา

สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม บุคคลแต่ละบุคคลต่างก็มีหน้าที่ ความรับผิดชอบ เป้าหมายแตกต่างกัน เมื่อบุคคลมารวมกลุ่มกันก็จะยิ่งทำให้เกิดความแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น สามารถนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ได้แก่ ความต้องการทรัพยากรที่มีจำกัด ความแตกต่างของเป้าหมายระหว่างแผนกขององค์การ การขึ้นต่อกันของงานในองค์การ ความแตกต่างระหว่างค่านิยมหรือการรับรู้ระหว่างแผนกงาน (Deutsch, M, 1973) นอกจากนี้ ยังพบว่าสาเหตุความขัดแย้งระหว่างที่

เกิดขึ้นมี 6 ประการ ได้แก่ ความแตกต่างในเป้าหมายของกลุ่ม ภารกิจที่ต้องการพึ่งพาอาศัยกัน ความแตกต่างในสิ่งแวดล้อมของการทำงาน การแข่งขันเพื่อจะได้ทรัพยากรที่มีจำกัด ระบบการแข่งขันเพื่อจะได้รับรางวัลความขัดแย้งระหว่างบุคคลเป็นการส่วนตัว และสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม เกิดจากการประสานงานในการทำงานระหว่างกลุ่ม (Holt, J. L., & DeVore, C. J, 2005 : 165-196)

จากคำกล่าวข้างต้นอาจสรุปได้ว่าสาเหตุของความขัดแย้งในเด็กวัยอนุบาลก็ย่อม มาจากสาเหตุหลักๆคือสาเหตุจากภายในตัวบุคคล ระหว่างบุคคล และสาเหตุภายในองค์กร ซึ่งแต่ละสาเหตุหลักก็มีสาเหตุย่อยที่หลากหลายแตกต่างกัน ซึ่งล้วนแต่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาเกิดขึ้นในสังคมทั้งสิ้น ซึ่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้ มาจาก ความกลัว การใช้กำลังในการแก้ปัญหา ความไม่เป็นธรรม ซึ่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นย่อมส่งผลตามมาทั้งสิ้น

พฤติกรรมของบุคคลเมื่อเผชิญกับความขัดแย้ง

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั้งภายในตัวบุคคล ระหว่างกลุ่ม ก็จะมีพฤติกรรมที่แสดงออกมาซึ่งพฤติกรรมต่างๆเหล่านั้น ขึ้นอยู่กับบุคคลที่เกิดความขัดแย้งว่าจะสามารถควบคุมพฤติกรรมเหล่านั้นได้มากน้อยเพียงใด มีผู้กล่าวไว้ว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และการตกลงก็ทำไม่ได้ ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้แต่การตกลงเป็นไปไม่ได้ ถึงแม้จะมีความขัดแย้งก็สามารถทำการตกลงกันได้ ดังนั้นจึงอาจพบว่าพฤติกรรมของบุคคลเมื่อเผชิญกับความขัดแย้ง ได้แก่ หันหน้าสู้ พรางตัว จูโจมให้ความร่วมมือ และเอาชนะ (Kalyva, E., & Agaliotis, I, 2009 : 192-202)

จากข้อความข้างต้น พอสรุปได้ว่าพฤติกรรมของบุคคลหรือเด็กวัยอนุบาลเพื่อเผชิญกับความขัดแย้งจะสามารถแสดงออกหลายรูปแบบเพื่อปลอบใจตนเอง และเอาใจผู้อื่นเพื่อให้ความขัดแย้งยุติลง เช่น ร้องไห้ อยู่เฉยๆ หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น ซึ่งระดับของพฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อเกิดความขัดแย้งโดยรวมมีอยู่ 3 ระดับ ได้แก่สูง ปานกลาง และต่ำ ดังนั้นจึงควรที่จะมีวิธีการจัดการกับความขัดแย้งก่อนที่จะเกิดพฤติกรรมความขัดแย้งเกิดขึ้น

การจัดการกับความขัดแย้ง

การจัดการกับความขัดแย้ง ต้องให้เกิดขึ้นในลักษณะของสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ต่อตัวบุคคล กลุ่มคนและองค์กรนั้นๆ มีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกับความขัดแย้งในวิธีการต่างๆ ดังนี้

วันชัย วัฒนศัพท์ (2550) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการกับความขัดแย้ง มีวิธีในการจัดการ 5 ประการ ดังนี้

1. การเอาชนะ
2. การยอมตามผู้อื่น
3. การหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง

4. การร่วมมือแก้ปัญหา

5. การประนีประนอม

นอกจากนี้ยังพบอีกว่าการจัดการกับความขัดแย้งมี 5 วิธี (Kaushal, R., & Kwantes, C. T, 2006 : 579-603) ดังนี้

1. การเผชิญหน้า (confrontation) เป็นวิธีการจัดการกับปัญหาที่กล้าเผชิญหน้ากับปัญหาโดยตรง และมีการพิจารณาปัญหา แสดงความคิดเห็นชัดเจน

2. การหลีกเลี่ยง (withdrawal) เป็นการจัดการกับปัญหาที่ไม่เข้าใกล้ปัญหาเลย เพิกเฉย ไม่พยายามรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้น

3. วิธีบังคับ (forcing) เป็นการจัดการกับปัญหาที่ใช้อำนาจบังคับผู้อื่นให้ยอมรับความคิดเห็น ไม่ยอมรับคำปฏิเสธ

4. การไกล่เกลี่ย (Smoothing) เป็นวิธีการจัดการความขัดแย้งที่พยายามทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องเล็กๆ เพื่อลดความแตกแยก

5. การประนีประนอม (Compromise) เป็นวิธีการที่พยายามหาทางสายกลาง เพื่อให้เกิดความพอใจทั้งสองฝ่าย ยอมเสียสละบางส่วนบ้างเพื่อรักษาอีกส่วนไว้

จากคำกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่าการจัดการกับความขัดแย้งมีหลายวิธี ซึ่งแต่ละวิธีก็เพื่อหาทางยุติปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งมีทั้งเสียใจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เสียใจทั้งสองฝ่ายหรือไม่ก็พอใจทั้งสองฝ่ายเช่นกัน ดังนั้นการจัดการกับความขัดแย้งสำหรับเด็กวัยอนุบาลนั้นควรมีความยุติธรรมกับทั้งสองฝ่าย เพื่อให้เด็กเกิดความทรงจำและปฏิบัติตามเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไป

แนวคิดการปรองดอง (reconciliation)

ความหมายการปรองดอง

สังคมไทยทุกวันนี้ล้วนแต่ต้องการการปรองดอง ทั้งในกลุ่มคนและองค์กรเพื่อลดความขัดแย้งที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งในความหมายของการปรองดองนั้นผู้กล่าวถึงไว้ว่าการสร้างความปรองดองเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การลดความเกลียดชังแตกแยกและสร้างความไว้วางใจ เพื่อฟื้นคืนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่เคยขัดแย้งรุนแรง โดยผ่านการแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำในอดีตการยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น การเมตตาให้อภัยตลอดจนการมองภาพอนาคตของสังคมร่วมกัน

วันชัย วัฒนศัพท์ (2550) กล่าวว่า การปรองดองคือการหาทางออกที่เน้นผลลัพธ์ เป็นการตัดสินใจร่วมกันของผู้เข้าร่วม

อติเทพ ไชยสิทธิ์ (2557) กล่าวว่า การปรองดองมีรากศัพท์มาจากคำว่า “to repair” หรือ “การเยียวยา”

สมบูรณ์ บุญโท (2553) กล่าวว่า การปรองดอง หมายถึงการประนีประนอมกัน ตกลงกัน ด้วยการไกล่เกลี่ยกัน

จากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการปรองดองหมายถึงกระบวนการต่างๆ ที่ป้องกันหรือแก้ไขไม่ให้ความขัดแย้งเกิดขึ้น หรือลดความรุนแรงที่เกิดขึ้น โดยการสร้างสันติภาพ หยุดยั้งวงจรความรุนแรงให้ทุเลาลงหรือยุติลง ซึ่งความปรองดองสำหรับเด็กอนุบาลนั้นควรสร้างพฤติกรรมให้เกิดความสามัคคี มีน้ำใจ และมีความซื่อสัตย์ต่อกัน จึงจะสามารถอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในสังคมทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน

หลักการสร้างการปรองดอง

การสร้างการปรองดองมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการอยู่ร่วมกันของสังคมยุคปัจจุบันนี้ ซึ่งการสร้างการปรองดองมีหลายวิธี มีหลายบุคคลที่ได้กล่าวถึงหลักการสร้างการปรองดอง ดังนี้

เบอร์โควิทซ์ และคณะ (Bercovitch et al, ๒๐๐๙) กล่าวว่าหลักการสร้างการปรองดอง ประกอบด้วย

1. การสานเสวนา เป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการนำไปสู่การสร้างการปรองดอง การสานเสวนาที่แท้จริงเกิดขึ้นได้เมื่อคู่กรณีมาร่วมกันสนทนาเพื่อนำไปสู่ข้อตกลงโดยต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงมุมมองความรู้สึกโกรธเกลียดที่มีต่อกัน
2. การจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกของคน การเปิดเผยอารมณ์ความรู้สึกของตนเองสามารถที่จะเยียวยาอดีตและความเจ็บปวดในปัจจุบันได้และแง่มุมของความยุติธรรมที่สำคัญมากคือการเยียวยาความรู้สึกของคนที่เจ็บปวด กระบวนการ (Process) ที่จะจัดการกับคนที่เกลียดชังกันได้มาพูดคุยกันเพื่อขับเคลื่อนการอยู่ร่วมกันไปสู่อนาคต
3. ความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนอง เช่น การอพยพผู้ลี้ภัยกลับประเทศ บอสเนียจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยถ้าพวกเขาไม่รู้สึกปลอดภัยและมั่นคงในการไปอยู่ร่วมกับศัตรู การให้อภัยเป็นสิ่งจำเป็นแต่จะเกิดขึ้นไม่ได้เลยถ้าความต้องการของมนุษย์ถูกละเลย หรือในกรณีอิสราเอลกับปาเลสไตน์ที่จะไม่เกิดความปรองดองถ้าไม่เกิดการยอมรับในการดำรงอยู่ในอัตลักษณ์ของชนกลุ่มน้อยชาวอาหรับ
4. ศาสนาเป็นเครื่องมือที่สำคัญมากในการแก้ไขความขัดแย้ง ในการเยียวยาความรู้สึกของผู้คน การสร้างความสัมพันธ์ที่แตกร้างขึ้นมาใหม่ต้องการมากกว่าเครื่องมือในการเจรจา โกล่เกลี่ยที่เพียงแต่ค้นหาความต้องการและความต้องการที่แท้จริงเท่านั้น แต่ต้องใช้สัญลักษณ์และพิธีกรรม กล่าวคือใช้ทั้งความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรมในการสร้างการปรองดอง

เบอร์โควิทซ์ และคณะ (Bercovitch et al, ๒๐๐๙) ได้อธิบายถึงหลักการสร้างการปรองดองประกอบไว้ดังนี้

1. การสร้างการปรองดองจำเป็นมากที่จะต้องใช้นำทางที่หลากหลาย ทั้งด้านจิตวิญญาณ ภูมิศาสตร์ สังคมวัฒนธรรม จิตวิทยา และการเมือง การเจรจาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถนำไปสู่การสร้างสันติภาพได้แต่ต้องสร้างกิจกรรมร่วมกันในภาคประชาสังคมด้วย การสร้างการปรองดองจะประสบความสำเร็จถ้าได้รับความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ที่สำคัญมากคือผู้นำที่ได้รับการ

ยอมรับจากคู่กรณีเช่น เนลสัน แมนเดลา ที่เปลี่ยนความคิดของคนผิวดำในแอฟริกาใต้ให้หันมาสนับสนุนการสร้างความปลอดภัย

2. การสร้างความปลอดภัยเน้นที่หัวใจ (Heart) และความคิด (Head) การเน้นที่ความคิดคือการกำหนดเป้าหมายของการพูดคุยและทำให้การพูดคุยดำเนินต่อไปในทิศทางที่ควรจะเป็นส่วนการเน้นที่หัวใจคือการพูดคุยกันถึงอารมณ์ความรู้สึกที่อยู่ในจิตใจ

3. คำนึงถึงวัฒนธรรมที่หลากหลายในกระบวนการสร้างความปลอดภัยโดยไม่เน้นที่การรับหรือนำเข้าวิธีการและกฎหมายของประเทศตะวันตก แต่ต้องปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคม

4. การให้อภัยมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละสังคม วัฒนธรรมของแต่ละสังคมมีความแตกต่างกันออกไป ไม่ควรยึดติดแต่เพียงรูปแบบเดียว แต่ละวัฒนธรรมก็มีมุมมองต่อการให้อภัยและการสร้างความปลอดภัยที่แตกต่างกันออกไป

5. ความยุติธรรมแบบใดที่เหมาะสมสำหรับการสร้างความปลอดภัย ที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์กลับคืนมาระหว่างคู่กรณีหรือความยุติธรรมแบบมุ่งแก้แค้น ที่เน้นลงโทษผู้กระทำผิด เนื่องจากเหยื่อมีความต้องการให้ลงโทษผู้กระทำผิดจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายทั้งนักปฏิบัติและนักวิชาการในการจะเลือกใช้ความยุติธรรมแบบไหนภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ความรุนแรง แม้คำตอบของความยุติธรรมไม่ได้อยู่ที่การยอมคืนดีเสมอไป แต่อย่างไรนั้น แนวทางหนึ่งที่นักสันติวิธีมักใช้อย่างกว้างขวางเพื่อจัดการกับปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรงในสังคมได้อีกหนึ่งรูปแบบคือความยุติธรรมระยะเปลี่ยนผ่าน

จากคำกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่าหลักการสร้างความปลอดภัยมีหลากหลายวิธี ประกอบด้วย การสานเสวนา การจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกของคน การตอบสนองความต้องการของมนุษย์ การคำนึงถึงวัฒนธรรมที่หลากหลาย การให้อภัย การใช้ความคิดในการกำหนดเป้าหมาย รวมทั้งการใช้ศาสนาเป็นตัวประสานเพื่อให้เกิดความปลอดภัย ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการที่หลากหลายมาจัดเป็นกิจกรรมเสริมประสบการณ์การพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยสำหรับเด็กวัยอนุบาล ด้วยสื่อนิทานแอนิเมชัน

เครื่องมือการสร้างความปลอดภัย

กระบวนการสร้างความปลอดภัยในชาติและสังคมอาจจะอาศัยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือผสมผสานกันหลายวิธีการก็ได้ ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและบริบททางวัฒนธรรมของแต่ละสังคม โดยมีเป้าหมายที่สำคัญก็คือการสร้างสังคมที่คนเห็นต่างแต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ (peaceful coexistence) ซึ่งมีผู้ได้กล่าวไว้หลายท่าน ดังนี้

เบอร์โควิทซ์ และคณะ (Bercovitch et al, ๒๐๐๙) ได้กล่าวไว้ว่าเครื่องมือในการสร้างความปลอดภัยคือการใช้วิธีการ การเยียวยาทางจิตใจ (Healing) การเยียวยาผู้เสียหายจึงไม่ใช่เป็นแต่เพียงการเยียวยาเฉพาะสุขภาพกายของผู้เสียหายเพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องมีการเยียวยาสุขภาพจิตของผู้เสียหายและทำให้ผู้เสียหายได้มีสถานะความเป็นอยู่ในสังคมที่ดีดังเดิมด้วย ส่วนปัญหาที่ว่าผู้เสียหายจะต้องได้รับการเยียวยาอะไร หรืออย่างไร บ้างนั้น ก็ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของแต่ละบุคคล

สภาพทางการเมืองวัฒนธรรม และเหตุการณ์อันทำให้เกิดความทรงจำที่เจ็บปวดแก่ผู้เสียหายด้วย ทั้งนี้หลักสำคัญในการเยียวยาผู้เสียหายได้แก่

1. การทำความเข้าใจกับบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (understanding context)
2. การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น (use local resources)
3. การเยียวยาควบคู่กับการสร้างสิ่งใหม่ร่วมกัน (link healing with wider

เบอร์โควิทซ์ และคณะ (Bercovitch et al, ๒๐๐๙) กล่าวว่าเครื่องมือในการสร้างความปรองดองคือการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นกระบวนการยุติธรรมไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการเยียวยาผู้เสียหายและการลงโทษผู้กระทำความผิดแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยการพูดคุยกันเพื่อวิเคราะห์ว่าอะไรคือข้อเท็จจริงอะไรคือสาเหตุแห่งการกระทำความผิดและเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหายมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ให้ผู้กระทำความผิดเกิดความรู้สึก “รับผิดชอบ” กับสิ่งที่ตนเองทำและตกลงกันว่าจะเยียวยาผู้เสียหายอย่างไรตลอดจนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดแล้วทำให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมได้

ข้อดีของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้แก่กระบวนการดังกล่าวสร้างการเรียนรู้ให้แก่คนในสังคมโดยต่างฝ่ายต่างเข้าใจกัน และเป็นกระบวนการที่มีลักษณะเป็นการเจรจาซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไรก็ตามกระบวนการดังกล่าวก็มีข้อเสียคือเนื่องด้วยในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อาจเกิดความไม่เป็นธรรมหรืออำนาจ ที่ไม่เท่าเทียมกันในกระบวนการพูดคุยระหว่างคู่กรณีได้ไม่ว่าจะเป็นตัวแปรด้านเพศ อายุหรือสถานะทางสังคม

เบอร์โควิทซ์ และคณะ (Bercovitch et al, ๒๐๐๙) ได้กล่าวว่าเครื่องมือในการสร้างการปรองดอง คือการชดเชย (Reparation) ซึ่งเห็นว่าการชดเชยเป็นสิ่งที่สำคัญในกระบวนการสร้างความปรองดองอย่างแท้จริง โดยถือหลักว่ารัฐมีหน้าที่รับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ดังนั้น ถ้าหากรัฐ (หรือเจ้าหน้าที่รัฐ) ทำการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน รัฐก็ต้องชดเชยให้ผู้เสียหายอาจเป็นได้ทั้งการทำให้กลับคืนสู่สภาพเดิม (restoration)

จากคำกล่าวข้างต้นอาจสรุปได้ว่าเครื่องมือในการสร้างความปรองดองเพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติเกิดความไว้วางใจ การเอาใจเขามาใส่ใจเราและการมีวัฒนธรรมประชาธิปไตย (a culture of democracy) ประกอบไปด้วยการเยียวยาทางจิตใจ (healing) กระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ (restorative justice) การเล่าความจริง (truth-telling) และการชดเชย (reparation) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย จึงสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ด้วยสื่อนิทานแอนิเมชัน โดยมีขบวนการและขั้นตอนต่างๆได้แก่ การทำข้อตกลงร่วมกัน แล้วให้ดูสื่อนิทานแอนิเมชันซึ่งเป็นตัวอย่างของพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้เกิดความปรองดอง แล้วให้เด็กสะท้อนความคิด เล่าความจริงของพฤติกรรมตัวเอง และครูเป็นผู้สรุปใจความสำคัญอีกครั้ง

แนวคิดเกี่ยวกับเด็กวัยอนุบาล

เด็กวัยอนุบาลเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของพัฒนาการทุกด้านทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และบุคลิกภาพ เมื่อพิจารณาตามธรรมชาติ ความต้องการ การเจริญเติบโต ซึ่งเด็กวัยอนุบาล หมายถึง เด็กที่มีอายุ 3-6 ปี เป็นวัยที่ชอบความเป็นอิสระในการเคลื่อนไหวและเข้าสังคมมากขึ้น

พัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล

เด็กวัยอนุบาล เป็นวัยที่จะก้าวเข้าสู่การพัฒนาของชีวิต เด็กจะเริ่มพัฒนาลักษณะความเป็นตัวของตัวเอง ให้ความสนใจในสิ่งรอบตัว ดังนั้น ผู้ปกครองหรือผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กวัยนี้ จึงควรเข้าใจ และยอมรับถึงลักษณะเฉพาะวัยอย่างถูกต้องเพื่อเป็นการสนับสนุนและสามารถดูแลเด็กวัยนี้ได้เหมาะสม มีผู้กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล ดังนี้

พัชรี เจตน์เจริญรักษ์ (2545: 7-10) ได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนาการ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น และดีขึ้นตามช่วงวัยของชีวิต โดยปกติเด็กจะเจริญเติบโตไปตามขั้นตอน ตามแบบแผนพัฒนาการของเด็ก เช่น เด็กแรกเกิดมองตามสิ่งของที่เคลื่อนไหวในระยะสั้น ๆ ได้ เด็กอายุ 12 – 18 เดือน สามารถเดินได้ สำรวจสิ่งแวดล้อมได้ หยิบของใส่ภาชนะ ฯลฯ เป็นต้น

รักตวรรณ ศิริภาพร (2548 : 28-30) ได้กล่าวว่า พัฒนาการเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เชื่อมโยงกันไปในทุก ๆ ด้านของมนุษย์ นับตั้งแต่ปฏิสนธิจนกระทั่งตาย ซึ่งมีทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่แน่นอน และสามารถทำนายได้

อรุณี หรดาล (2548) ได้กล่าวถึงพัฒนาการเด็กวัย 3 – 5 ปี ไว้ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย เด็กวัยนี้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในเรื่องความสูงและน้ำหนัก แม้ว่าอัตราการเจริญเติบโตของเด็กวัยนี้จะช้ากว่าวัยทารกก็ตาม กล้ามเนื้อที่ใช้ในการเคลื่อนไหว เช่น กล้ามเนื้อมือ กล้ามเนื้อเท้า ยังทำงานไม่ประสานกันดีพอ โดยเฉพาะกล้ามเนื้อมือและกล้ามเนื้อตา ทำให้เด็กยังไม่สามารถเขียนหนังสือได้ดี เด็กวัยนี้ชอบเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง มีความคล่องแคล่วว่องไวในการเดิน การวิ่ง การหยิบจับ และการช่วยตนเอง สามารถควบคุม และบังคับการทรงตัวได้ดี ทำให้เด็กวัยนี้พร้อมที่จะออกกำลังและเคลื่อนไหวในลักษณะต่าง ๆ การสัมผัสหรือการใช้มือมีความละเอียดขึ้น

2. พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ เมื่อมีอารมณ์จะแสดงออกอย่างเต็มที่ ไม่มีปิดบังซ่อนเร้น แต่จะเกิดเพียงชั่วครู่แล้วหายไป การที่เด็กเปลี่ยนแปลงอารมณ์ง่ายเพราะมีความสนใจระยะสั้น ไม่สนใจอะไรนาน เมื่อมีสิ่งใดน่าสนใจก็จะเปลี่ยนอารมณ์ไปตามสิ่งนั้น ๆ ไม่ยอมนอนกลางวัน หงุดหงิดเด็กส่วนมากรู้สึกว่าเขาสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากกว่าที่ผู้ใหญ่อนุญาตให้ทำ และขัดขืนที่จะอยู่ในขอบเขตที่ผู้ใหญ่ไว้วางใจ นอกจากนี้ยังโกรธเมื่อไม่สามารถทำสิ่งที่ตนเองคิดว่าจะได้สำเร็จ รู้สึกผิดหวังและเกรี้ยวกราด แต่เมื่อมีโอกาสได้เล่นกับเพื่อนหรือทำกิจกรรมกับบุคคลอื่นมากขึ้นและเมื่อมีอายุมากขึ้น ระดับความรุนแรงและการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของเด็กจะลดน้อยลง

3. พัฒนาการด้านสังคม เด็กเริ่มสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมครั้งแรกในครอบครัวโดยมีปฏิสัมพันธ์กับบิดา มารดา และญาติพี่น้อง เมื่อโตขึ้นต้องไปสถานศึกษา เด็กเริ่มเรียนรู้การติดต่อและการมีสัมพันธ์กับบุคคลนอกครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในวัยเดียวกัน เด็กได้เรียนรู้การปรับตัวให้เข้าสังคมกับเด็กอื่นพร้อม ๆ กับรู้จักร่วมมือในการเล่นกับกลุ่มเพื่อน เจตคติและพฤติกรรมทางสังคมของเด็กจะก่อขึ้นในวัยนี้และจะฝังแน่นยากที่จะเปลี่ยนแปลงในวัย ๆ ต่อไป ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยนี้ มี 2 ลักษณะ คือลักษณะแรกนั้นเป็นความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ และลักษณะที่สอง เป็นความสัมพันธ์กับเด็กในวัยใกล้เคียงกัน

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา ความคิดของเด็กวัยนี้มีลักษณะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางยังไม่สามารถเข้าใจความรู้สึกของคนอื่น เด็กมีความคิดเพียงแต่ว่าทุกคนมองสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และรู้สึกต่อสิ่งต่าง ๆ เหมือนตนเอง ความคิดของตนเองเป็นใหญ่ที่สุด เมื่ออายุ 4- 5 ปี เด็กสามารถโต้ตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของที่อยู่รอบตัวได้ สามารถจำสิ่งต่าง ๆ ที่ได้กระทำซ้ำกันบ่อย ๆ ได้ดี เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น แต่ยังไม่อาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ แก้ปัญหาการลองผิดลองถูก จากการรับรู้มากกว่าการใช้เหตุผล ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวพัฒนาอย่างรวดเร็วตามอายุที่เพิ่มขึ้น ในส่วนของพัฒนาการทางภาษา เด็กวัยนี้เป็นระยะเวลาของการพัฒนาภาษาอย่างรวดเร็ว โดยมีการฝึกฝนการใช้ภาษาจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปของการพูดคุย การตอบคำถาม การเล่าเรื่อง การเล่านิทานและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในสถานศึกษา

นันทิยา น้อยจันทร์ (2548) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล ดังนี้

1. พัฒนาการเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน พัฒนาการจะเกิดต่อเนื่องกันไปตั้งแต่จุดเริ่มต้นของชีวิตไปจนถึงวัยชรา โดยในแต่ละช่วงจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่น การพัฒนาอวัยวะต่าง ๆ ของเด็กทารกในครรภ์มารดา ซึ่งจะเริ่มมีการสร้างอวัยวะต่าง ๆ ขึ้นอย่างต่อเนื่องและไม่มีการหยุดยั้ง จากหลักของพัฒนานี้ทำให้นักจิตวิทยาพัฒนาการส่วนใหญ่มีความเชื่อต่อไปอีกว่าถ้าพัฒนาการระยะหนึ่งระยะใดบกพร่องจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการในระยะต่อไป มาด้วย ซึ่งจะทำให้เกิดพัฒนาการที่เป็นปัญหา เช่น การขาดสารอาหารของเด็กทารกมีผลต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กทารกคนนั้นเมื่อเติบโตขึ้น เป็นต้น

2. การพัฒนาจะมีทิศทางของพัฒนาการที่แน่นอน พัฒนาการจะดำเนินตามแนวจากส่วนบนสู่ส่วนล่าง และจากส่วนกลางออกไปสู่ส่วนข้าง ดังนี้

2.1 พัฒนาการเริ่มจากส่วนบนไปสู่ส่วนล่าง (cephalo-caudal direction) หมายความว่า พัฒนาการของมนุษย์จะเริ่มจากส่วนบนลงมาส่วนล่าง ซึ่งจะสังเกตได้ว่าเด็กทารกจะพัฒนาอวัยวะส่วนบนก่อนแล้วค่อย ๆ พัฒนาอวัยวะตามลำตัว เช่น แขน แล้วจึงพัฒนาการลงมาถึงส่วนขา เป็นต้น

2.2 พัฒนาการเริ่มจากแกนกลางของลำตัว ไปสู่อวัยวะส่วนข้างที่ไกลออกไป (proximo distal direction) โดยพัฒนาการจะเริ่มจากแกนกลางตัว เช่น เด็กสามารถเคลื่อนลำตัวทั้งลำตัวก่อนจึงมีการใช้แขนในการหยิบจับสิ่งของ และค่อย ๆ พัฒนาการใช้มือและการใช้นิ้วมือตามลำตัว

2.3 พัฒนาการของมนุษย์จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีแบบแผนและเป็นขั้นตอนไม่มีการข้ามขั้น เช่น ลักษณะพัฒนาการของเด็กทารก จะเริ่มจากการชันคอ การคว่ำ คืบ คลาน นั่ง ยืน เดินและวิ่ง ซึ่งแสดงว่าการเปลี่ยนแปลงนี้มีได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่เป็นไปอย่างมีลำดับขั้น

2.4 อัตราพัฒนาการของเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ใหญ่ ๆ 2 ชนิด คือ พันธุกรรมและสภาพแวดล้อม ซึ่งองค์ประกอบทั้งสองทำให้พบว่าในเด็กบางคนมีการเจริญเติบโตเร็ว บางคนเติบโตช้า หรือพฤติกรรมบางอย่างอาจปรากฏเร็วในเด็กคนหนึ่งแต่ปรากฏช้าในเด็กอีกคนหนึ่ง เช่น พฤติกรรมของการพูดซึ่งจะพบได้ว่าเด็กบางคนสามารถพูดเปล่งเสียงอย่างถูกต้องได้เร็ว แต่บางคนพูดได้ช้า พัฒนาการของเด็กแต่ละคนจะมีอัตราพัฒนาการที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับพันธุกรรมที่ติดมากับเด็กคนนั้นและสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็กผู้นั้นจะส่งเสริมหรือขาดการดูแลพัฒนาการของเด็กผู้นั้นแค่ไหน

2.5 ความก้าวหน้าของพัฒนาการ คือ ความสามารถในการแยกแยะความสามารถต่าง ๆ ของอินทรีย์ (differentiation) โดยมีกระบวนการพัฒนาการจะเริ่มจากส่วนใหญ่ไปสู่ส่วนย่อยหรือจากพฤติกรรมทั่ว ๆ ไป ไปสู่พฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจง นั่นคือ เด็กทารกจะมีการเคลื่อนไหวทั้งตัวก่อนส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย และเมื่อเด็กทารกมีพัฒนาการที่ก้าวหน้ามากขึ้น ทารกจะใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้มากขึ้นและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เป็นต้น

2.6 พัฒนาการจะมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งจะสามารถทำนายพัฒนาการของเด็กได้ ถ้าพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งบกพร่องจะนำไปสู่ความบกพร่องในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ถ้าหากพัฒนาการด้านร่างกายไม่ดีจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านอื่น เช่น ด้านอารมณ์ โดยอาจทำให้บุคคลนั้นเป็นคนที่มีความวิตกกังวล หงุดหงิด โมโหง่าย เป็นต้น

2.7 พัฒนาการส่วนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของร่างกายมีอัตราในการพัฒนาไม่เท่ากัน ร่างกายของคนเรานั้นแม้ว่าจะมีพัฒนาการหลายด้านเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันก็ตาม การพัฒนาส่วนต่าง ๆ ของร่างกายก็ยังมีอัตราไม่เท่ากัน เช่น เท้า มือ จมูก จะมีพัฒนาการเต็มที่เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ขณะที่บางส่วนของใบหน้าและไหล่จะพัฒนาไปอย่างช้า ๆ การคิดคำนึง การสร้างมโนภาพจะเจริญอย่างรวดเร็วในวัยตอนต้น หรือมือ เท้า ระบบย่อยอาหารจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในวัยรุ่น เป็นต้น

2.8 พัฒนาการของเด็กแต่ละวัยจะมีลักษณะเฉพาะ หมายความว่า เด็กแต่ละวัยย่อมมีลักษณะของพฤติกรรมแตกต่างกัน พฤติกรรมบางอย่างในวัยหนึ่งอาจไม่เป็นปัญหา แต่ถ้าพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นในวัยอื่นก็อาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น พฤติกรรมของการยื้อถามซ้ำแล้วซ้ำอีก พฤติกรรมนี้ถ้าเกิดในระยะเด็กปฐมวัยถือเป็นพฤติกรรมที่ปกติ แต่ถ้าพฤติกรรมนี้เกิดขึ้นในเด็กวัยรุ่นก็ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เป็นต้น

2.9 พัฒนาการของมนุษย์มีความแตกต่างกัน ถึงแม้ว่าแบบแผนของพัฒนาการมนุษย์จะมีความคล้ายคลึงกันและดำเนินรอยตามแบบแผนเดียวกันก็ตาม พัฒนาการของเด็กยังมีความแตกต่างกัน ทำให้เด็กทุกคนจะไม่พัฒนาไปถึงจุดเดียวกันเมื่อมีอายุเท่ากัน ทั้งนี้เพราะอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้รับ

จากคำกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่าพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาลนั้นมีกระบวนการหรือขั้นตอนในการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ทั้งนี้ขั้นก็ต้องขึ้นอยู่กับพันธุกรรม

สิ่งแวดล้อม และการเลี้ยงดูซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล จึงทำให้เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการที่แตกต่างกันและในเวลาที่ไม่เท่ากัน

แนวคิดทฤษฎีคุณธรรมจริยธรรม

ความหมายคุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรมจริยธรรมเป็นความดีงามของลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่กระทำจนเกิดความเคยชิน คุณธรรม คือ คุณสมบัติที่ยึดมั่นในการปฏิบัติทางจรรยาต่อสังคม ซึ่งได้มีผู้กล่าวถึงความหมายไว้หลายคนดังนี้

พระมหาอดิศร (2545) กล่าวว่าคุณธรรม หมายถึงการกระทำอันถูกต้องซึ่งเกิดจากความเข้าใจคุณค่าอันแท้จริงของปัญญา คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติฝ่ายดีโดยส่วนเดียว เป็นที่ตั้งหรือเป็นประโยชน์แก่สันติภาพหรือสันติสุขจึงเป็นสิ่งที่ต้องการของมนุษย์ คุณธรรมเป็นสิ่งที่ต้องอบรมโดยเฉพาะเพื่อให้เกิดขึ้นเหมาะสมกับที่เราต้องการ

พุทธทาสภิกขุ (2545) ได้อธิบายลักษณะของคุณธรรมว่า “คุณ” หมายถึง ค่าที่มีอยู่ในแต่ละสิ่งซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความยึดถือ เป็นไปได้ทั้งทางดีและทางร้าย ถ้าทำให้จิตใจยินดีเรียกว่าคุณ ถ้าทำให้จิตใจยินร้ายเรียกว่าโทษ ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของมัน คำว่า“ธรรม” มีความหมาย 4 ประการ ดังนี้

1. ธรรมะ คือ ตัวธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องเกี่ยวข้อง
2. ธรรมะ คือ ตัวกฎธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องเรียนรู้
3. ธรรมะ คือ หน้าที่ตามกฎธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องปฏิบัติ
4. ธรรมะ คือ ผลที่เกิดมาจากการปฏิบัติหน้าที่ เรามีหน้าที่ต้องมีหรือใช้มันอย่างถูกต้อง

ประเวศ วะสี (2549) ได้กล่าวว่าคุณธรรม ประกอบด้วยสิ่งที่พึงประสงค์อย่างน้อย 8 ประการ ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์สุจริต
2. ความมีน้ำใจ ความไม่ทอดทิ้งกัน ความมีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อส่วนรวม
3. มีความขยันขันแข็ง อดทน อดกลั้น พึ่งตนเองได้ ไม่มัวเมาในอบายมุข
4. มีสัมมาชีพ มีความพอเพียง
5. มีความเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคน สามารถรวมตัวกันคิดร่วม

ทำอย่างเสมอภาค

6. อนุรักษ์วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ มีการใช้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน
7. มีความยุติธรรมและแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี
8. มีการพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สรุปว่าคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลของการกระทำนั้น ๆ ถ้ามีการกระทำที่ดีย่อมก่อให้เกิดผลที่ดี คุณธรรมและจริยธรรมไม่ใช่สิ่งที่ขาดจากกัน แต่เป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องและซ้อนทับกันอยู่ เมื่อกล่าวถึงคุณธรรมหรือจริยธรรมมักหมายถึงทั้งสองอย่างรวมอยู่ด้วยกัน

ทฤษฎีคุณธรรมและจริยธรรม

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กวัยอนุบาล ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ดังนี้

ทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเพียเจท์

ฌอง เพียเจท์ (Piaget, 1969) เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ซึ่งการพัฒนานั้นยังเกี่ยวโยงกับการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเพียเจท์ ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก ออกเป็น 4 ข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (pre-moral stage) ในช่วงสี่ปีแรกของชีวิต เด็กยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบของสังคม และไม่รู้ว่าจะระเบียบหรือกฎต่างๆ มีไว้เพื่ออะไร หรือรู้ก็น้อยมาก เด็กวัยนี้จะเล่นโดยไม่คำนึงถึงกฎกติกาใด ๆ แต่อย่างไรก็ตาม เพียเจท์เชื่อว่าแนวคิดที่ว่าอะไรผิดอะไรถูก ได้รับการเริ่มฝังรากมาบ้างตั้งแต่วัยทารก

2. ขั้นรู้ความหมายของจริยธรรม (moral realism) เป็นการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กในช่วงอายุ 5-7 ปี ขั้นตอนนี้หรืออาจเรียกว่า stage of heteronomous morality (ขั้นยอมรับกฎเกณฑ์ระเบียบหรือคำสั่งจากผู้มีอำนาจเหนือตนโดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่และครู) การที่เด็กจะตัดสินใจว่าอะไรผิดมากหรือน้อย จะถือเอาขนาดของความเสียหายที่เด็กได้ทำไป คือทำของเสียหายมากก็ผิดมากทำของเสียหายน้อยก็ผิดน้อย ส่วนในเรื่องของเจตนาจะทำผิดหรือไม่ได้เจตนาเด็กไม่คำนึงถึงในวัยนี้ เด็กจะมีความเชื่อว่ากฎเกณฑ์หรือระเบียบต่างๆ เกิดจากบิดา มารดาหรือ ครู รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่และเห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม

3. ขั้นระยะช่วงต่อระหว่างขั้นที่ 2 และขั้นที่ 4 (transitional stage) เป็นการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กในช่วงอายุ 7-9 ปีโดยประมาณ เด็กในวัยนี้จะมีการเล่นกับเพื่อน คบเพื่อนและผูกความสัมพันธ์กับเพื่อนมากขึ้น ใกล้ชิดกับเพื่อนมากขึ้น เด็กเริ่มมีการให้และรับระหว่างกันและกัน เด็กในวัยนี้จะรู้ว่าการทำผิดจะต้องได้รับโทษเป็นการตอบแทน และขั้นตอนนี้จะเป็นช่วงวัยที่เด็กเริ่มคำนึงถึงความคิดเห็นของผู้อื่น คือไม่ได้คิดถึงความเห็นของตนฝ่ายเดียว

4. ขั้นพิจารณาจริยธรรมจากความเกี่ยวโยง (stage of moral relativism) เป็นขั้นพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กอายุประมาณ 10 - 11 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มพัฒนาจริยธรรมขั้นสู่ระดับมีความคิดว่าอะไรผิดอะไรถูกโดยใช้เหตุผล หรือความเกี่ยวโยงของเหตุการณ์นั้นกับบุคคล เด็กวัยนี้ยังเชื่อว่า กฎระเบียบต่างๆ อาจเปลี่ยนแปลงได้บ้าง ตามแต่สถานการณ์และการยอมรับหรือการตกลงกันในกลุ่มกับเพื่อนๆ เช่น ในการเล่นเกม เป็นต้น ในเรื่องเกี่ยวกับ กฎระเบียบเด็กถือว่าเป็นผลผลิตของการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในสังคมจึงอาจเปลี่ยนแปลงได้

สรุปว่า เมื่อเด็กเจริญเติบโตมีอายุมากขึ้น จะมีความคิดอ่านในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมอย่างมีเหตุผลยิ่งขึ้น ซึ่งเด็กอายุ 4-7 ปี รู้เรื่องจริยธรรมแบบ heteronomy คือระเบียบวินัย หรือ ความดี ความชั่ว กำหนดโดยผู้มีอำนาจ เช่น พ่อแม่ หรือ ครู ถ้าผู้ใหญ่ดังกล่าวชี้ว่าผิดหรือถูกก็ต้องเป็นไปตามนั้น

ทฤษฎีการพัฒนาทางคุณธรรมและจริยธรรมของโคล์เบอร์ก

Kohlberg ศึกษางานของ Piaget และได้ยึดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ของ Piaget เป็นหลักในการสร้างทฤษฎี กล่าวคือเชื่อว่ามนุษย์จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นขั้น ๆ จากขั้นต่ำไปสู่ขั้นสูงขึ้นตามลำดับ จนสามารถคิดหาเหตุผลแบบนามธรรมได้อันเป็นขั้นสูงสุด ทฤษฎีการพัฒนาทางคุณธรรมและจริยธรรมของโคล์เบอร์ก แบ่งออกเป็น 3 ระดับซึ่งแต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้น ดังนี้

1. ระดับก่อนเกณฑ์ (preconventional level) แบ่ง ออกเป็น 2 ขั้น
 - ขั้นที่ 1 หลักการเชื่อฟังคำสั่งและหลบหนีการถูกลงโทษ
 - ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล
2. ระดับตามเกณฑ์ (conventional level) ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้น ได้แก่
 - ขั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ
 - ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม
3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (postconventional level) ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้น เช่นกัน ได้แก่
 - ขั้นที่ 5 หลักการทำตามสัญญาสังคม
 - ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากลหรือคุณธรรมสากล

กล่าวสรุปได้ว่าทฤษฎีการพัฒนาทางคุณธรรมและจริยธรรมของโคล์เบอร์กมี 3 ระดับ แต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยเริ่มจากขั้นต่ำสุดไปสู่ขั้นสูงสุด ดังนั้นเด็กวัยอนุบาลจึงควรส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมระดับก่อนเกณฑ์โดยมีครู พ่อและแม่เป็นผู้ชี้แนะแนวทางหรือพฤติกรรมที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมให้เกิดความปรองดอง

ทฤษฎีการพัฒนาทางคุณธรรมและจริยธรรมของแบบดورا

แบบดورا (Bandura, 1977) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาสังคม อธิบายว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมทั้งดีและไม่ดีจากการสังเกตตัวแบบ ทั้งตัวแบบในชีวิตจริงและตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ ตัวแบบนี้จะทำหน้าที่ทั้งสร้างหรือระงับพฤติกรรม การพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือพฤติกรรมคุณธรรมตามแนวคิดนี้ คือ การสร้างและเลือกตัวแบบที่ดีให้เด็กสังเกต โดยผ่านกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1) กระบวนการเสนอให้เห็นตัวแบบที่ดี เมื่อตัวแบบแสดงพฤติกรรมดีจะได้รับการเสริมแรง ขั้นตอนที่ 2) กระบวนการเก็บจำ เมื่อเด็กสังเกตตัวแบบแสดงพฤติกรรมดีแล้วได้รับการเสริมแรง เด็กจะจดจำพฤติกรรมนั้นกับสถานการณ์ที่สัมพันธ์กัน ขั้นตอนที่

3) กระบวนการกระทำ เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ เด็กจะนำข้อมูลที่เก็บไว้ในความคิดมาสู่การกระทำ เพื่อให้ได้ผลเหมือนตัวแบบ ขั้นตอนที่ 4) กระบวนการจูงใจ เมื่อเด็กนำพฤติกรรมตามตัวแบบมาแสดงในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กัน โดยคาดว่าจะได้รับการเสริมแรง จึงควรได้รับการเสริมแรงเพื่อเป็นการจูงใจและสนับสนุนให้แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

สรุปได้ว่าทฤษฎีของแบนดูราในการนำมาใช้ในการพัฒนาคุณธรรมเด็กวัยอนุบาลคือ การเลือกตัวแบบที่ดีให้เด็กสังเกตและจดจำ และให้การเสริมแรงเมื่อเด็กทำพฤติกรรมที่เหมาะสมตามตัวแบบ รวมทั้งการสังเกตตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีแล้วถูกลงโทษ เพื่อเป็นการระงับหรือยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำทฤษฎีของโคลเบอร์ก มาใช้ในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กวัยอนุบาล โดยการบอกกล่าว อบรม สั่งหรือกำหนดให้ทำ โดยตกลงกับเด็กว่าหากไม่ทำตามที่กำหนดกันไว้จะมีความผิด และหากเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมผู้ใหญ่จะให้รางวัล ชมเชย และแสดงการยอมรับการกระทำนั้นๆ เด็กจึงเกิดการเรียนรู้ถึงการแสดงหรือการกระทำที่ถูกและผิด

กระบวนการพัฒนาคุณธรรมสำหรับเด็กวัยอนุบาล

การพัฒนาจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลจะมีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน (วัฒนา ปุณณฤทธิ์, 2552) ดังนี้

1. การรับรู้ เกิดจากการที่เด็กได้รับประสบการณ์จากสภาพแวดล้อมแล้วเกิดความเข้าใจ ยินดีที่จะเรียนรู้ และสนใจในสิ่งที่จะเรียนรู้ มีการเตรียมตนให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ
2. การตอบสนอง เมื่อได้รับรู้เรื่องที่สนใจแล้วเด็กจะมีปฏิกิริยาตอบสนอง ถ้าเป็นเรื่องที่ตรงกับความต้องการ จะมีการตอบสนองทางบวก เต็มใจที่จะตอบสนอง และมีความพึงพอใจในการตอบสนองในเรื่องนั้น
3. การสร้างค่านิยม เมื่อได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อมและได้ตอบสนองจะเกิดเป็นค่านิยม และหากค่านิยมนั้นเป็นสิ่งที่เด็กพึงพอใจ จะเกิดการยอมรับค่านิยม ทั้งนี้การยอมรับค่านิยม อาจจะมีมากกว่าหนึ่งอย่างก็ได้ ทั้งนี้เด็กอาจแสดงออกมาให้เห็นถึงการปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเป็นที่สังเกตเห็นได้
4. การจัดระเบียบ หลังจากสร้างค่านิยม และยอมรับค่านิยมแล้ว จะนำมาคิดพิจารณา และรวบรวมค่านิยม นำมาจัดระบบระบบค่านิยม ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ใช้เวลามาก อาจะยังยากที่จะสังเกตเห็นในระยะปฐมวัย
5. การสร้างลักษณะนิสัย เป็นขั้นตอนหลังจากนำค่านิยมที่ได้อย่างหลากหลายมาจัดเป็นระเบียบ และนำมาเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติ สร้างเป็นหลักยึดในการตัดสินใจ และแสดงถึงลักษณะนิสัย

จากขั้นตอนดังกล่าวแสดงถึงการพัฒนาจริยธรรม ซึ่งต้องใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติค่อนข้างยาวนาน จนกว่าจะเกิดเป็นลักษณะนิสัยที่แสดงถึงการมีจริยธรรม การมีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี แต่แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ยากและใช้เวลา หากเด็กได้รับการวางรากฐานทางจริยธรรมที่เหมาะสมแล้ว

ย่อนำพาให้เด็กได้รับความสุขความเจริญ เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อสังคมโดยรวม ดังนั้นการส่งเสริมและพัฒนาเด็กนอกจากพัฒนาการโดยทั่วไปแล้ว ก็ควรส่งเสริมและพัฒนาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายของการให้เด็กได้เติบโตขึ้นเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล

การเลือกพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการพัฒนาให้สำหรับเด็กวัยอนุบาล ได้นั้น ผู้สอนจะนำทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมมาสู่การออกแบบการจัดกิจกรรม (วัฒนา ปุณณฤทธิ, 2552) ดังนี้

1. การใช้วิธีการให้รางวัลและการลงโทษ ทั้งนี้การให้รางวัลมิได้หมายถึงการให้สิ่งของที่เด็กพึงพอใจเสมอไป การให้รางวัลในที่นี้หมายถึงการให้คำชมเชย ยกย่อง ยอมรับ การแสดงความชื่นชมที่เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป ส่วนการลงโทษก็มิได้หมายถึงการทำโทษทางกายและทางใจให้เด็กเจ็บปวด หรืออับอายขายหน้า อาจเป็นเพียงการงดหรือยกเว้นสิทธิบางอย่าง การไม่ให้ความสำคัญ หรือลดความสำคัญลง ซึ่งต้องทำควบคู่ไปกับการชี้แจงให้เหตุผล ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะในการให้รางวัลและการลงโทษนั้นมีดังนี้

1.1 ต้องยึดหลักความชัดเจนของข้อกำหนดว่าสิ่งใดเป็นพฤติกรรมดีหรือไม่ดี และต้องให้เด็กรับทราบ

1.2 ยึดความเป็นระบบ โดยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการชัดเจนว่า เมื่อใดจะได้รางวัล และเมื่อใดจะมีผลถึงการลงโทษ

1.3 ยึดหลักความสม่ำเสมอ โดยต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการให้รางวัลและการลงโทษ

1.4 ยึดหลักความทันที โดยต้องตอบสนองทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรม เพื่อให้รับรู้ผลการกระทำของตน

2. การใช้ตัวแบบ หลักการสำคัญของตัวแบบคือ ต้องเลือกตัวแบบที่เด็กสนใจ ซึ่งจะมีแนวโน้มที่จะลอกเลียนแบบ และการใช้ตัวแบบนี้จะต้องให้เด็กได้เผชิญกับตัวแบบที่แสดง พฤติกรรมที่พึงประสงค์ซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนเด็กจดจำพฤติกรรมได้

3. การสอนโดยการให้แสดงความคิดเห็นในสถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรม ทั้งนี้ในระดับวัยอนุบาล อาจใช้สถานการณ์ที่เด็กพบในชีวิตประจำวัน หรือใช้จินตนาการ แล้วให้เด็กแสดงความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งวิธีการนี้แม้จะไม่เป็นไปตามแนวคิดในทฤษฎีทางจริยธรรมที่ระบุว่าเด็กปฐมวัย ยังไม่สามารถตัดสินใจความถูกผิดทางจริยธรรมได้ด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง มักจะระบุเหตุผลตามการรับรู้ของตนมากกว่าข้อเท็จจริง แต่การสอนโดยการให้แสดงความคิดเห็น ครูจะใช้การกระตุ้นให้เด็กได้ฝึกคิดการให้เหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรมในขั้นที่สูงกว่าเดิม เพื่อให้เด็กได้รับรู้เหตุผลตามความเป็นจริง

ดังนั้นการจัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ต้องยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม

หลักการพื้นฐานในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กวัยอนุบาล

1. การเป็นแบบอย่างที่ดี เด็กจะเรียนรู้การเป็นคนดีหรือเป็นคนไม่ดีผ่านทาง การประพฤติปฏิบัติของพ่อแม่ครูและบุคคลใกล้ชิด เด็กมักเอาอย่างการกระทำของผู้ใหญ่ มากกว่าการสอนด้วยคำพูด ดังนั้นครูและบุคคลใกล้ชิดควรเป็นแบบอย่างในการประพฤติดี หากอยาก让孩子ดีอย่างไร ผู้ใหญ่ก็ต้องดีให้ได้อย่างนั้น การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กต้องดีให้ได้ทั้งความคิดและการกระทำ และสอนให้เด็กรู้ว่าหากเราอยากให้คนอื่นทำดีกับเรา เราก็ต้องทำดีกับเขาก่อนด้วยความจริงใจเช่นนี้เด็กก็จะถูกหล่อหลอมให้คิดดีทำดีตามผู้ใหญ่ได้อย่างแน่นอน

2. ให้ความรักและความเมตตา การแสดงความรักทำได้หลายวิธี 1) ใช้การแสดงออกทางสายตา เช่น สบตาเด็ก มองด้วยสายตาที่อ่อนโยน ถ่ายทอดพลังความรักและความรู้สึกชื่นชมในตัวเด็ก 2) ใช้การแสดงออกทางคำพูด เช่น พูดให้กำลังใจ พูดด้วยถ้อยคำอ่อนหวานไพเราะ ซึ่งครูหลายท่านพยายามจับผิดเด็กแทนที่จะจับถูกด้วยคิดว่าเขาจะเอาความผิดนั้นมาสอน จริง ๆ แล้วยิ่งครูพูดคำว่า “ไม่” “อย่า” “ห้าม” บ่อยเท่าไร จะยิ่งทำให้เด็กรู้สึกว่าการทำอะไรก็ผิดไปหมดหรืออาจเกิดการต่อต้านได้ 3) ใช้การสัมผัสทางกาย เช่น กอด...คือสัมผัสรัก ที่ปฏิเสธไม่ได้เลยว่า เด็กทุกคนต่างก็วิลหา รู้สึกอบอุ่นและมั่นคงทุกครั้งเมื่อผู้ใหญ่กอดเขา บางครั้ง...อ้อมกอดก็รักษาอาการป่วยไข้ให้กับเด็กได้ดีกว่ายา มีค่ามากกว่าของเล่นราคาแพง "การกอดไม่มีต้นทุน ไม่ต้องลงทุน" ความรัก คือการกอด คนเราต้องการการกอดวันละ 4 ครั้ง เพื่อการรอดชีวิต ต้องการการกอดวันละ 8 ครั้ง เพื่อดำเนินชีวิต และต้องการการกอดวันละ 12 ครั้ง เพื่อการเจริญเติบโต... การกอดไม่ใช่เรื่องยากเพียงแต่ผู้ใหญ่เริ่มต้น ยิ่งเริ่มต้นเร็วเท่าไรก็จะเป็นการเพิ่มต้นทุนให้กับคนที่เรารัก ทั้งนี้การกอดที่ดีควรเป็นการกอดที่มีความจริงใจ เป็นความปลอดโปร่งของอารมณ์ที่บริสุทธิ์ให้ผู้ถูกกอดสัมผัสได้ด้วย การกอดจึงเป็นภาษาที่จำเป็น เพราะเพียงแค่ว่าคำพูดอาจไม่สามารถสื่อภาษาใจได้ชัดเจนเท่ากับการกระทำ

3. ใช้การสื่อสารและปฏิบัติต่อกันระหว่างครูกับเด็กด้วยความเคารพต่อความรู้สึกและให้เกียรติซึ่งกันและกัน อันเป็นหลักสำคัญที่จะช่วยให้เด็กได้รู้จักตนเอง รู้จักปัญหาของตนเองและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งวิธีในการดำเนินการกับปัญหาจะขึ้นอยู่กับ การเป็นเจ้าของปัญหา ดังนี้

3.1 กรณีที่เด็กเป็นเจ้าของปัญหา ใช้เทคนิค การรับฟังปัญหาและสะท้อนความรู้สึกของเด็ก (active listening) ดังนี้

- รับฟังปัญหาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับเด็ก
- สบสายตา
- ฟังและจำแนกความรู้สึก
- ใช้คำพูดทบทวนความรู้สึกจากถ้อยคำเด็ก
- นำปัญหาของเด็กมาถกกัน ถามเด็กถึงวิธีแก้

3.2 กรณีที่ผู้ใหญ่เป็นเจ้าของปัญหา ใช้เทคนิค การสะท้อนความรู้สึกและ

ปัญหาของตนเอง การสื่อสารวิธีนี้ ผู้ฟังจะรับฟังด้วยความเต็มใจมากกว่าที่จะโต้แย้งหรือปกป้องตนเอง การใช้เทคนิคนี้มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้

- พฤติกรรม : เป็นการกล่าวถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
- ความรู้สึก : เป็นการกล่าวถึงความรู้สึกของตนเอง
- สาเหตุของความรู้สึก : เป็นการอธิบายสาเหตุที่ทำให้ตนเองเกิด

ความรู้สึกเช่นนั้น

3.3 กรณีที่เด็กและผู้ใหญ่เป็นเจ้าของปัญหาร่วมกัน ใช้เทคนิค การสะท้อนความรู้สึกและแก้ปัญหาาร่วมกัน (Win Win) ดังนี้

- อภิปรายปัญหา
- เสนอความคิดเห็นและเจรจาต่อรอง
- ระดมพลังสมอง
- เรียงลำดับวิธีการต่างๆ
- ข้อเสนอที่สมาชิกคัดค้านเพียงหนึ่งเดียวก็ตัดทิ้ง
- จากข้อเสนอที่เหลือนำมาเลือกแล้วกำหนดแผน
- กำหนดระยะเวลาในการทดสอบและระยะเวลาที่ตรวจสอบ

ผลสัมฤทธิ์

4. พยายามหาโอกาสในการสอนเด็กให้เป็นมนุษย์ที่ดี ได้แก่ 1) สอนให้รู้จักหน้าที่ของตน คือให้เด็กมีความรับผิดชอบในหน้าที่ เช่น หน้าที่ของการเป็นลูกที่ดี เชื่อฟังผู้ใหญ่ มีระเบียบวินัย เก็บของเล่นเข้าที่หลังเลิกเล่น กินนอนเป็นเวลา 2) สอนให้รู้จักผิด มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป คือทำสิ่งที่ดีงาม ไม่ทำสิ่งที่ไม่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้ใหญ่และสอนให้มีความกตัญญูกตเวที คือให้เด็กมีความสำนึกขอบคุณต่อผู้มีพระคุณทั้งหลายทั้งพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ครูอาจารย์ ชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ พร้อมทั้งหาทางตอบแทนบุญคุณให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยให้เด็กเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรม 2 ประเภท คือ

4.1 กิจกรรมในชีวิตประจำวัน เป็นการฝึกทักษะของเด็กในแต่ละช่วงของวัน ได้แก่ การเล่น การกิน การนอน อย่างรู้คุณค่าที่แท้จริง เน้นการสำรวจกาย วาจา ใจ ด้วยการเจริญสติ มีจิตใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ตนกระทำอยู่ มีจิตตามรู้สิ่งที่ปรากฏขึ้น และมีการประเมินผลตนเองอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมประกอบด้วย กิจกรรมรับอรุณยามเช้า กิจกรรมกินดีมีสติ กิจกรรมพักผ่อนนอนหลับ และการสรุปบทเรียนตนเองในช่วงกิจกรรมอำลาวันอันแสนสุข

4.2 กิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้จากการได้ยิน การมองเห็น การสูดดม การชิม การสัมผัส และรับรู้ด้วยใจ ผ่านสาระการเรียนรู้ในหน่วยต่างๆ โดยลงมือกระทำซึ่งการทำงานของเด็กรู้ทั้งการทำงานเดี่ยว การทำงานกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การจัดปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างครูกับเด็กและระหว่างเด็กด้วยกัน กิจกรรมประกอบด้วย การทักทายเด็กด้วยใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ใช้สื่อหรือกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างกัน

ขั้นที่ 2 การฝึกการรับรู้ เป็นการสร้างบรรยากาศให้จิตสงบพร้อมที่จะ

รับรู้ และกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ตามความจริง กิจกรรมประกอบด้วย การจัดกิจกรรมที่เน้นการสำรวจ ภาย วาจา ใจ ด้วยการฝึกเจริญสติและแผ่เมตตา และกิจกรรมที่ครูนำเสนอข้อมูล/ความรู้ที่สอดคล้อง กับความจริงของธรรมชาติ ด้วยกิจกรรมหรือสื่อ

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการคิด เป็นกระบวนการนำสิ่งที่รับรู้ที่น้อยมาจัด ระเบียบเพื่อให้เกิดปัญญารู้ตามความเป็นจริงว่าสิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุปัจจัย กิจกรรม ประกอบด้วย การกระตุ้นให้สืบค้นความจริง โดยใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดพิจารณาสืบค้นหาเหตุ ปัจจัย มองสิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้นเพราะมีเหตุมีปัจจัย โดยคิดเป็นกลุ่ม/เดี่ยว และการหาข้อสรุปโดย กระตุ้นให้เด็กร่วมกันอภิปรายและสรุปเป็นองค์ความรู้และนำเสนอโดยใช้แผนผังความคิดหรือรูปแบบ อื่นๆ

ขั้นที่ 4 การลงมือปฏิบัติ เป็นการนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ คือลง มือกระทำให้สอดคล้องกับกฎธรรมชาติ โดยลงมือปฏิบัติการ สิ่งที่เป็นเหตุให้เหตุปัจจัยทั้งหลายดำเนิน ไปในทางที่จะก่อผลดี กิจกรรมประกอบด้วย การกระตุ้นการวางแผนปฏิบัติ โดยครูกระตุ้นให้เด็กมี เจตจำนงร่วมกันในการวางแผนปฏิบัติการ สิ่งที่เป็นเหตุให้เหตุปัจจัยทั้งหลายดำเนินไปในทางที่จะก่อ ผลดี พร้อมทั้งสร้างข้อตกลงร่วมกัน โดยทำงานเป็นกลุ่ม/เดี่ยว และการเปิดโอกาสให้ลงมือปฏิบัติ โดย ให้เด็กลงมือปฏิบัติเป็นกลุ่ม/เดี่ยวตามแผนที่กำหนดไว้ พร้อมบันทึกผลการปฏิบัติ

ขั้นที่ 5 การประเมิน เป็นการให้เด็กทบทวนเหตุการณ์ความคิด ความรู้สึก และการกระทำสิ่งดี –ไม่ดีที่เกิดขึ้นแล้วตั้งใจ (ความตั้งใจมั่นหรือตั้งใจปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ เป็นสิ่งดีงามให้สำเร็จได้ด้วยการกระทำของเด็กเอง) ที่จะกระทำแต่สิ่งที่ดีต่อไป กิจกรรม ประกอบด้วย การวิเคราะห์ผลการปฏิบัติ โดยครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กทบทวนเหตุการณ์ ความคิด ความรู้สึก และการกระทำสิ่งดี –ไม่ดีที่เกิดขึ้นของตนเองและของเพื่อน ให้เด็กประเมินตนเองและ ประเมินเพื่อน โดยให้เด็กตั้งเป้าหมายในการกระทำสิ่งดีเป็นระยะๆ ในสมุดบันทึกความดี ให้เด็กตั้งใจ ที่จะกระทำสิ่งนั้นให้ได้ โดยเด็กประเมินตนเอง เพื่อนและครูประเมินเด็กเป็นระยะ ครูควรแสดงความ ชื่นชมและให้กำลังใจและชักชวนให้เด็กตั้งใจที่จะทำสิ่งดีงามให้สำเร็จให้ได้ด้วยการกระทำของตนเอง อย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมเพื่อนำไปสู่พฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลนั้น ครู ผู้ปกครองหรือผู้ที่ใกล้ชิดกับ เด็กต้องมีความเป็นกัลยาณมิตรคือพร้อมจะแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือ แสดงความรักความเมตตา ต่อเด็กอย่างจริงใจและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก อบรมกล่อมเกลาและปลูกฝังให้เด็กเป็นคนดี ไม่ เบียดเบียนตน สิ่งรอบตัว ผู้อื่น และช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน โดยใช้ ปัญญาคิดพิจารณาการกระทำของ ตน มองเห็นผลดี ผลเสียที่อาจเกิดขึ้น และคิดแก้ปัญหาได้ ในขณะเดียวกันที่ทำนั้น ก็ทำโดยจิตที่ตั้ง มั่น ใสใจ อยากรู้และลงมือทำไปแล้วสบายใจ จึงพัฒนาความเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ไป พร้อมๆ กัน

หลักสูตรการศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นำมาสู่การพัฒนาหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็ก และผู้สอนใช้เป็นแนวทาง ในการอบรม เลี้ยงดูเด็ก และเพื่อให้สถานศึกษา และสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกหน่วยงานทุกสังกัดที่ เกี่ยวข้อง ได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อ สร้างเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เติบโต มีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล เหมาะสมกับวัย เป็นคนดี คนเก่ง มี ความสุข และเติบโตเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพต่อไป โดยกำหนดจุดหมายของหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปีซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 12 ประการ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 31-33) ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์
กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ใน
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

ดังนั้นการจัดหลักสูตรหรือการจัดการศึกษาให้กับเด็กวัยอนุบาลนั้นควรสอดคล้องหน่วย การเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมและประเมินพฤติกรรมเป็นระยะ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีและ แก่ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพราะเด็กวัยอนุบาลนั้นการจัดการแก้ไขปัญหาด้านพฤติกรรมที่ไม่ เหมาะสม นั้นง่ายกว่าวัยอื่นๆและนำไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตต่อไป

การจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาเด็กวัยอนุบาล

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้มีแนวทางการจัดประสบการณ์และการจัด กิจกรรมประจำวันตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ได้แสดงถึงความสำคัญของการ จัดประสบการณ์ด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมดังที่มีการกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์ไว้ ดังนี้

1. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจน สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. กำหนดการจัดกิจกรรมประจำวันที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

3. พัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา มีน้ำใจ สามัคคี มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

วัฒนา ปุณณฤทธิ (2552) ได้กล่าวอีกว่า กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศนโยบาย เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนัก สำนึกในคุณค่าของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย โดยกำหนดคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ เพื่อเร่งปลูกฝังให้เกิดในเยาวชน ให้พัฒนาไปสู่การเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม อยู่ร่วมกัน อย่างสงบ สันติ และมีความสุข ในสังคมแห่งความพอเพียง คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการดังกล่าว ได้แก่ความซื่อสัตย์ ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ ซึ่งคุณธรรมดังกล่าวนี้ สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ตั้งแต่วัยปฐมวัย โดยการอบรม สอนให้ทำ นำให้ดู สู่การฝึกหัด ปฏิบัติจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย และเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีคุณธรรมประจำใจ

สรุปได้ว่าการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาล ควรคำนึงถึงหลักการ จัด ประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญให้เด็กได้รับการพัฒนา มีการประเมินพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง แนว การจัดประสบการณ์ โดยครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กจิตวิทยาเด็กรู้ถึงการ จัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็ก ดังมีผู้กล่าวถึงความหมายของการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ไว้ ดังนี้

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้ระบุถึงความหมายของการ จัด กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ว่าเป็นการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้กับเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ ทุกด้าน ทั้งด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์โดยมีสาระการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการ และคุณลักษณะ หรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความรู้สำหรับเด็กวัย 3 - 5 ปี จะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมตัวเด็กธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก มีโอกาสใกล้ชิดหรือมี ปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันและเป็นสิ่งที่เด็กสนใจจะไม่นิ่งเนื้อหา การท่องจำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ทักษะ หรือกระบวนการ จำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการ เคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะทางการคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็น

ต้น ขณะเดียวกันควรปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและมีคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย

อารี พันธมณี (2549) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นการจัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กมีโลกทัศน์ที่กว้าง และจุดประกายความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น เพราะในสมัยปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (learning society) ที่คนทุกคนต้องเรียนรู้ตลอดเวลา จึงจำเป็นฝึกดังนี้

1. สมองดี (head) เพราะมีข้อมูลข่าวสารที่จะต้องรู้และเลือกใช้ให้เหมาะสม ตัดสินใจอย่างชาญฉลาด รอบคอบ มีความคิดวิจารณ์ญาณรู้จักเลือก
2. จิตใจดี (heart) มีใจดวงงาม การฝึกให้ลงมือปฏิบัติทำให้เด็กรู้จริง ทำได้ เพราะการลงมือจะทำให้เข้าใจ และเป็นความประทับใจเมื่ออยากรู้อะไรก็หาข้อมูล ก็สามารถคิดได้ทันที
3. ทักษะความชำนาญ (hand) การฝึกให้ลงมือปฏิบัติทำให้เด็กรู้จริง ทำได้เพราะการลงมือจะทำให้เข้าใจและเป็นความประทับใจเมื่ออยากรู้อะไรก็หาข้อมูล ก็สามารถคิดได้ทันที
4. สุขภาพดี (health) เติบโตสมวัยและได้รับความรัก ความอบอุ่นใส่ใจดูแลอย่างเพียงพอจะทำให้เด็กรู้จักให้ความรักผู้อื่นได้

จากคำกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์คือการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก และเป็นการจัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กมีโลกทัศน์ที่กว้าง จุดประกายความอยากรู้อยากเห็น เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน ได้พัฒนาสติปัญญา ภาษา ส่งเสริมกระบวนการคิด ส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและพัฒนาทักษะในการจำ ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมที่ดี

แนวทางการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาล

พิชญาดา ธาตุอินทร์ (2551) ได้ระบุถึงแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลว่าสามารถจัดได้หลากหลายวิธี เช่น

1. การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟัง รู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง ของจำลอง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง เป็นต้น
2. การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่างๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม วิธีนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น ในการเล่านิทานสื่อที่ใช้อาจเป็นรูปภาพ หนังสือภาพ หุ่น การแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง
3. การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอน ของกิจกรรมนั้นๆ ในบางครั้งผู้สอนอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับผู้สอน เพื่อนำไป สู่การปฏิบัติจริง

4. การทดลอง/ปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตการเปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิดแก้ปัญหา และส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็นและค้นพบด้วยตนเอง

5. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง อีกรูปแบบหนึ่ง ด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาสิ่งต่างๆ รอบสถานศึกษาหรือนอกสถานศึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก

6. การเล่นบทบาทสมมติ เป็นการให้เด็กเล่นสมมติตนเองเป็นตัวละครต่างๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทานหรือเรื่องราวต่างๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติเพื่อสร้างความสนใจและก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น หุ่นสวมศีรษะ ที่คาดศีรษะรูปคนและสัตว์รูปแบบต่างๆ เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ของจริงชนิดต่างๆ

7. การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออกเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ ซึ่งเกมส์ที่นำมาเล่นไม่ควรเน้นการแข่งขัน

วัฒนา ปุณณฤทธิ (2552) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาล ดังนี้

ขั้นร่วมคิด

1. ครูเสนอตัวแบบเพื่อให้เด็กเห็นตัวแบบ (นิทาน สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ เหตุการณ์ เกม และเพลง) ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมที่ต้องการพัฒนา

2. ครูสนับสนุนให้เด็กร่วมคิด วิเคราะห์ถึงพฤติกรรมตัวแบบ

3. เด็กร่วมกันสรุปถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับตัวแบบ

4. ร่วมกันกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมต่อไป

ขั้นร่วมปฏิบัติ

1. แบ่งเด็กเป็นกลุ่มย่อย 2-4 คน

2. แนะนำอุปกรณ์ / วัสดุ ในการทำกิจกรรม / ชิ้นงานและกำหนดเป้าหมาย / ผลงานที่ต้องการและขอบเขตเวลา โดยมีกิจกรรม ดังนี้

1) สมาชิกกลุ่มร่วมคิด ออกแบบชิ้นงานของกลุ่ม

2) ลงมือปฏิบัติ

3) ครูคอยเสริมแรงและสนับสนุนให้เด็กปฏิบัติตามข้อตกลง

4) เมื่อหมดเวลากลุ่มเสนอผลงานและเล่าถึงวิธีการทำงาน

ขั้นร่วมสรุป

ร่วมกันสรุปถึงผลปฏิบัติงานร่วมกัน ที่ใช้ข้อตกลงซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของงาน

จากคำกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ มี 3 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นเตรียม ขั้นปฏิบัติ และขั้นสรุป ซึ่งสามารถจัดได้หลากหลายวิธีได้แก่การสนทนา อภิปราย การเล่านิทาน การสาธิต การทดลอง การศึกษานอกสถานที่ การเล่นบทบาท และใน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้นิทานมาจัดทำเป็นสื่อแอนิเมชันในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กวัยอนุบาล

นิทาน

นิทานมีมากมายหลายเรื่องราว ที่ได้เล่าสืบต่อกันมา ทั้งเรื่องตลก เรื่องประวัติศาสตร์ และเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งมีหลายบุคคลที่กล่าวถึงความหมายไว้ดังนี้

นิภาลัย ทองชาติ (2553: 65-67) ได้กล่าวถึงความหมายของนิทานว่า นิทานหมายถึง เรื่องที่เล่า กันมา เช่น นิทานอีสป นิทานชาดก ในทางคติชนวิทยา ถือว่านิทานเป็นเรื่องเล่าสืบสาน ต่อๆ กันมา ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งในหลายอย่างของมนุษย์ เป็นสิ่งที่มีความหมายมีคุณค่าซึ่งนิทานนั้นจะมีทั้งนิทานเล่าปากเปล่า จดจำกันมาแบบมุขปาฐะ และนิทานที่มีการเขียนการ บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

พิชญาดา ธาตุอินทร์ (2551 : 43-44) ได้ให้ความหมายของนิทานไว้ว่า หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นการผูกเรื่องขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และสอดแทรกคติสอนใจลงไป

จารุณี ศรีเผือก (2554 : 98-100) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า หมายถึง เรื่องที่เล่ากัน ต่อๆ มาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง โดยไม่ทราบว่าเป็นผู้แต่ง เช่น นิทานเรื่องสังข์ทอง ปลาบู่ทอง หรือโสนน้อยเรือนงาม มีการเล่าสู่กันฟังจากปู่ย่าตายายของเรา พ่อแม่ของเรารวมทั้งตัวเราเอง ไปจนถึงลูกหลานเหลนโหลนของเรา เป็นทอดๆ กัน

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นอาจพอสรุปได้ว่า นิทานหมายถึง เรื่องราวที่เล่าต่อๆ ตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงรุ่นลูก และหลานตามลำดับ อาจเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงหรือมีการผูกเรื่องขึ้น โดยใช้ วาจาหรือเป็นการเล่าที่มีภาพประกอบ การเล่าโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบ เช่น หนังสือภาพ หุ่น การเล่าปากเปล่า การใช้คนแสดงเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน หรือให้ข้อคิดเกี่ยวกับ พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น

ความสำคัญของนิทาน

นิทานเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตเด็ก ช่วยให้เด็กมีความสุขให้แง่คิดและคติสอนใจ การจัด ประสบการณ์ให้เด็กโดยใช้นิทานเป็นสิ่งจำเป็นเพราะการเล่านิทานสามารถใช้เป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงความสำคัญของนิทานไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

พิชญาดา ธาตุอินทร์ (2551) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเล่านิทาน ดังนี้

1. เด็กๆ หรือผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกอบอุ่นและใกล้ชิด เป็นกันเองกับผู้เล่า
2. เด็กๆ หรือผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกร่วมในขณะฟัง ทำให้เขาเกิดความเพลิดเพลินผ่อนคลายและสดชื่นแจ่มใส

3. เด็กๆ หรือผู้ฟังจะมีสมาธิหรือความตั้งใจที่มีระยะเวลานานขึ้นหรือยาวขึ้น โดยเฉพาะผู้เล่าที่มีความสามารถในการตรึงให้ผู้ฟังหรือเด็กๆ ใจจดจ่ออยู่กับเรื่องราวที่ผู้เล่า เล่าเรื่องที่มีขนาดยาว

4. เด็กๆ หรือผู้ฟังจะถูกกล่อมเกลียดด้วยนิทานที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้เด็กๆ และผู้ฟังเข้าใจในความดีและความงามยิ่งขึ้น

5. นิทานจะทำให้เด็กๆ หรือผู้ฟังมีความละเอียดอ่อน รู้จักการรับและการให้ มองโลกในแง่ดี

6. นิทานจะทำให้เด็กๆ หรือผู้ฟังใช้กระบวนการคิดในการพิจารณาแก้ปัญหาได้

7. นิทานสามารถสร้างความกล้าให้กับเด็กๆ หรือผู้ฟังโดยการแสดงออกที่ผ่านกระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพ

8. เด็กๆ และผู้ฟังจะได้ความรู้ที่เป็นประโยชน์และสามารถประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

9. นิทานช่วยสร้างเสริมจินตนาการที่กว้างไกลไร้ขอบเขตให้กับเด็กหรือผู้ฟัง

10. นิทานสามารถช่วยให้เด็กๆ และผู้ฟังได้รู้จักการใช้ภาษาที่ถูกต้อง การออกเสียง ได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมชาติ

นิภาลัย ทองชาติ (2553) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนิทานว่า มีคุณค่าและมีประโยชน์ดังนี้

1. นิทานให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการผ่อนคลายความเครียดและช่วยให้เวลาผ่านไปอย่างไม่น่าเบื่อหน่าย

2. นิทานช่วยกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัว เด็กบางคนอาจมองผู้ใหญ่ว่าเป็นบุคคลที่ขี้บ่นชอบดุด่า น่าเบื่อหน่ายหรือน่าเกรงขาม แต่ถ้าผู้ใหญ่มีเวลาเล่านิทานให้เด็กฟังบ้าง นิทานที่สนุกสนานก็จะช่วยให้เด็กอยากอยู่ใกล้ชิด ลดความเกรงกลัวหรือเบื่อหน่ายผู้ใหญ่ลง

3. นิทานให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ

4. นิทานให้ข้อคิดและคติเตือนใจ ช่วยปลูกฝังคุณธรรมต่างๆ ที่สังคมพึงประสงค์ให้แก่ผู้ฟัง เช่น ให้ซื่อสัตย์ ให้เชื่อผู้ใหญ่ ให้พูดจาไพเราะอ่อนหวาน ให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้ขยันขันแข็ง เป็นต้น

5. นิทานช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตในหลายๆ ด้าน เช่น ลักษณะของสังคมวิถีชีวิตของประชาชนในสังคม ตลอดจนประเพณี ค่านิยมและความเชื่อ เป็นต้น

จารุณี ศรีเผือก (2554) ได้ระบุถึงความสำคัญของนิทานว่า นิทานเป็นสิ่งที่สำคัญต่อชีวิตทั้งเด็ก และผู้ใหญ่ เพราะนอกจากนิทานจะช่วยให้เด็กๆ มีความสุขสนุกสนานแล้ว ยังเป็นโลกแห่งจินตนาการที่สมบูรณ์แบบที่คอยช่วยถักทอสายใยความรักความฝัน สานสัมพันธ์อันอบอุ่น ความละมุนละไมในกลุ่มสมาชิกของครอบครัว อีกทั้งนิทานยังให้แง่คิดคติสอนใจ และปรัชญาชีวิตอันล้ำลึกแก่เด็ก นิทานมีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาเด็กทางด้านลักษณะชีวิต เด็กได้เรียนรู้ถึงลักษณะชีวิตที่ดีผ่านนิทาน ที่ปรารถนาให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดี เช่น มีคุณธรรมจริยธรรม มีความกล้าหาญ มีความยุติธรรม

2. การพัฒนาเด็กด้านบุคลิกภาพ บุคลิกภาพเป็นองค์ประกอบที่มีอยู่มากในนิทาน ซึ่งเด็กจะได้รับรู้ถึงบุคลิกภาพที่ดี ที่จะช่วยให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
3. การพัฒนาเด็กด้านความรู้และสติปัญญา
4. การพัฒนาเด็กในด้านทักษะและความสามารถ
5. การพัฒนาเด็กในด้านสุขภาพ นิทานเป็นกระบวนการหนึ่งที่กำหนดบทบาท ในด้านสุขภาพให้เกิดแก่เด็ก เพราะเมื่อเด็กได้อ่านหรือฟังนิทานแล้วจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ในการที่จะรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิตของตน

จากข้อความข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าสรุปได้ว่า นิทานให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนานและผ่อนคลายความเครียด สร้างเสริมจินตนาการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กระชับความสัมพันธ์ในครอบครัว สะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตในหลายๆ ด้าน ช่วยพัฒนาเด็กทางคุณลักษณะชีวิต พัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก พัฒนาด้านความรู้และสติปัญญา ทักษะและความสามารถทางภาษา

รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดอง สำหรับเด็กวัยอนุบาล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัย ใช้การเล่านิทานและสื่อนิทานแอนิเมชันโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความสามัคคี ความมีน้ำใจและความซื่อสัตย์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กวัยอนุบาล โดยมีแนวคิดจากทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมขั้นพื้นฐานของโคลเบอร์ก ดังนี้

1. เลือกคุณธรรมจริยธรรมมาสู่พฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาครั้งนี้ได้แก่ ซื่อสัตย์ สามัคคี และมีน้ำใจ
2. นำคุณธรรมที่กำหนดไว้มาระบุเป็นพฤติกรรมที่เด็กพึงกระทำ โดยร่วมกันตกลงและมอบหมายให้กระทำหรือร่วมกันกำหนดกติกา กฎเกณฑ์
3. คุณครูเล่านิทานและให้เด็กดูนิทานแอนิเมชัน 3 เรื่อง ได้แก่เรื่องหัวผักกาดแสดงพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี เรื่องก๊อก ก๊อก ขอดำรงค้ำหนึ่งนั้นะ แสดงพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านมีน้ำใจ เรื่องลิลลี่กับขนมปังแสดงพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์
4. การจัดสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและจิตภาพ เพื่อให้เด็กซึมซับรับรู้ และสอดคล้องกับการประพฤติปฏิบัติของเด็ก เช่น การจัดห้องเรียนที่สะอาด สวยงาม มีที่ทิ้งขยะที่ชัดเจน หรือจัดผ้าเช็ดมือไว้ใกล้กับอ่างน้ำ ให้เด็กล้างและเช็ดมือหลังจากทำกิจกรรม เหล่านี้จะช่วยฝึกและสนับสนุนพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น
5. การเป็นตัวอย่างที่ดี เนื่องจากครูเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็ก เป็นผู้ให้เด็กให้ความเคารพนับถือ เด็กจะคอยสังเกตและจดจำพฤติกรรมที่แสดงในสถานการณ์ต่างๆ ของครู ดังนั้นครูจึงต้องเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งกิริยา ท่าทาง การแสดงออก การรักษาข้อตกลง นอกจากนี้ครูยังมีบทบาทในการเข้าไปร่วมทำกิจกรรมกับเด็กเพื่อให้เรียนรู้ผ่านความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากครู รวมทั้งการระงับยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก

6.ชี้ให้ดูตัวแบบพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมจากนิทานแอนิเมชัน และให้การเสริมแรงทางสังคมเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และการจัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำงานเป็นกลุ่มร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เด็กได้เรียนรู้พฤติกรรมที่เข้ากับสังคม

7.แบ่งเด็กออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน ให้ร่วมกันคิดว่าแต่ละคนมีพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมอะไรบ้าง และให้นำเสนอให้เพื่อนๆ ฟัง

8.ครูให้คำชมเชยเมื่อเด็กนำเสนอได้ถูกต้องและแสดงการยอมรับการกระทำนั้นๆ และบอกกล่าว อบรมตักเตือนเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิชญาดา ธาตุอินทร์ (2551) ได้ศึกษาเรื่องการใช้นิทานภาพเพื่อพัฒนาทักษะด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนบ้านเวียง ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยนิทานภาพจำนวน 5 เล่ม แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานภาพจำนวน 10 แผน แบบสังเกตทักษะการฟังและการพูด ผลการศึกษาพบว่า หลังการจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานภาพและแผนการจัดประสบการณ์นักเรียนมีทักษะด้านการฟังและการพูดอยู่ในระดับดีมาก

อินทรา รุมาส (2545) ได้ศึกษา การใช้กิจกรรมเล่านิทานในการพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 และศึกษาผลการใช้กิจกรรมเล่านิทานในการพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 14 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนบ้านหัวฝาย อำเภอแม่สลุย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า 1) แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเล่านิทานในการพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรม มีความเหมาะสม นักเรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมสามารถพัฒนานักเรียนให้มีพฤติกรรมการแสดงคุณลักษณะทางคุณธรรมและจริยธรรมได้ 2) หลังการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 แล้วนักเรียนมีพฤติกรรมการแสดงคุณลักษณะทางคุณธรรมและจริยธรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความมีวินัย ด้านความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย ด้านรักและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หรรษา แดงบุญเรือง (2548) ศึกษาวิจัย เรื่อง “ผลของการเล่านิทานที่มีต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพื้นฐานจริยธรรมของเด็กปฐมวัยด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความซื่อสัตย์ และผลการใช้นิทานสอนจริยธรรมแก่เด็กปฐมวัย ด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความซื่อสัตย์ กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัย 30 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเล่านิทานพร้อมใช้สื่อประกอบ ใช้นิทาน 12 เรื่อง ที่สอดคล้องกับจริยธรรมด้านต่าง ๆ และใช้แบบทดสอบวัดพื้นฐานจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาจริยธรรมเพิ่มสูงขึ้นทางด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และด้านความซื่อสัตย์ หลังจากการใช้นิทานสอนจริยธรรมแก่เด็กปฐมวัย ผลจากการสังเกตการณ์ขณะดำเนินกิจกรรมการเล่านิทานโดยใช้สื่อประกอบ พบว่าประเภท

ของนิทานที่เด็กปฐมวัยชอบ มีลักษณะดังนี้ นิทานที่เกี่ยวกับสัตว์พูดได้ เป็นเรื่องที่ใช้นิทานและการและมหัศจรรย์ นิทานทางเลือก และตัวละครในเรื่อง เด็กปฐมวัยชอบตัวละครที่มีพฤติกรรมที่ดีมากกว่าตัวละครที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดี ผลจากการสังเกตการณ์พฤติกรรมผู้เรียนขณะเล่านิทาน พบว่า สื่อที่เด็กปฐมวัยชอบและสนใจมากที่สุด คือ หุ่นมือ

ศรีอ่อน เนียมนาต (2547) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมคุณธรรมด้านการช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นของเด็กปฐมวัยและเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมด้านการช่วยเหลือแบ่งปันผู้อื่นของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการเล่านิทาน ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนอนุบาลกำแพงเพชร จำนวน 19 คน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานมีพฤติกรรมทางกาย ทางสติปัญญา ทางวาจา และทางใจ หลังการจัดกิจกรรม มีคะแนนสูงกว่าก่อนการได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป จากการทบทวนวรรณกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องพบว่ารูปแบบกิจกรรมการเล่านิทานและการใช้สื่อนิทานแอนิเมชันที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม เป็นกลวิธีในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล เพราะเด็กวัยอนุบาลจะให้ความสนใจสื่อที่มีเสียง สี สัน การเคลื่อนไหวของภาพ และท่าทาง จึงอาจทำให้เด็กวัยอนุบาลเกิดจินตนาการตามเนื้อหาที่ได้เรียนรู้จากการเล่านิทานและการใช้สื่อแอนิเมชันได้ดียิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี จำนวน 23 คน การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อสร้างและพัฒนากิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล
2. เพื่อพัฒนาสื่อนิทานแอนิเมชันในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล
3. เพื่อพัฒนากลวิธีในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล

ขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

ขั้นตอนที่ 2 (Development) การพัฒนาและหาคุณภาพของกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล การพัฒนาและหาคุณภาพสื่อนิทานแอนิเมชัน รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบประเมินพฤติกรรมปรองดอง แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อสื่อนิทานแอนิเมชัน และแบบประเมินความพึงพอใจกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research) มีขั้นตอนดังนี้

1) นำกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ไปทดลองใช้และประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ก่อนและหลังทดลอง

2) นำสื่อนิทานแอนิเมชัน ไปทดลองกับเด็กวัยอนุบาล 2 และประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ก่อนและหลังทดลอง

3) ประเมินความพึงพอใจของเด็กวัยอนุบาล 2 ที่มีต่อสื่อนิทานแอนิเมชัน

4) ประเมินกลวิธีในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ของคุณครู

ผู้ดูแล

ขั้นตอนที่ 4 (Development) การประเมินและปรับปรุงกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล และสื่อนิทานแอนิเมชัน

ขอบเขตที่ใช้ในการวิจัย

ขอบเขตที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เนื้อหา ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี จำนวน 45 คน กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 2 ปีการศึกษา 2556

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี จำนวน 23 คน กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 2 ปีการศึกษา 2556 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น

2.1.1 การจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 โดยการเล่านิทาน

2.1.2 สื่อนิทานแอนิเมชัน

2.1.3 กลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 พฤติกรรมความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

2.2.2 ความพึงพอใจสื่อนิทานแอนิเมชันของเด็กวัยอนุบาล 2

2.2.3 ความพึงพอใจในกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ของครูผู้ดูแลเด็กวัยอนุบาล 2

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลครั้งนี้ ได้แก่ เนื้อหานิทาน และเนื้อหาของสื่อนิทานแอนิเมชัน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

4.1 การดำเนินการทดลองใช้กิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 โดยการเล่านิทาน ใช้เวลาสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง จำนวน 4 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 20 ชั่วโมง

4.2 ดำเนินการใช้สื่อนิทานแอนิเมชันให้เด็กวัยอนุบาล 2 สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง จำนวน 4 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 8 ชั่วโมง

แบบแผนที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแบบแผนในการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental) โดยใช้แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อน-หลัง (One-Group Pre-Posttest Design) แสดงเป็นแบบแผนการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงแบบแผนการวิจัยแบบ Quasi-experimental (One-Group Pre-Posttest Design)

ก่อนทดลอง	การทดลอง	หลังทดลอง
T1	X	T2

T1 หมายถึง ก่อนทดลอง

X หมายถึง การทดลอง

T2 หมายถึง หลังทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วยดังนี้

1. กิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยการเล่านิทาน
2. สื่อนิทานแอนิเมชัน

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ประกอบด้วยดังนี้

1. แบบประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2
2. แบบประเมินความพึงพอใจสื่อนิทานแอนิเมชันสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2
3. แบบประเมินความพึงพอใจกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัย

อนุบาล 2

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

1. การสร้างกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยการเล่านิทาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

ขั้นตอนที่ 2 (Development) การพัฒนาและหาคุณภาพของกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินพฤติกรรมปรองดอง

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research) นำกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล และประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังทดลองใช้จริง โดยใช้กิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 โดยการเล่านิทาน

ขั้นตอนที่ 4 (Development) การประเมินและปรับปรุงกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research) : การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมปรองดองของเด็กวัยอนุบาล 2 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี เพื่อกำหนดเนื้อหาที่เหมาะสมต่อการกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

2. ศึกษาเอกสาร ข้อมูลต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ในเนื้อหาของนิทาน และพฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาล ด้านความซื่อสัตย์ ความสามัคคี และความมีน้ำใจ เพื่อสร้างกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development) : การพัฒนาและหาคุณภาพของกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการ

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1.1 วิเคราะห์และสรุปข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาเอกสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนด ขอบเขตเนื้อหา วัตถุประสงค์และดำเนินการพัฒนากิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

1.3 นำรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

1.4 นำรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำแล้วของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ภาษา ตลอดจนความสมบูรณ์ของรูปแบบกิจกรรม แล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item

Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.6-1.0 ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้โดยผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะในเรื่องความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษา และ กิจกรรม

1.5 นำรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี จำนวน 23 คน

2. การพัฒนาสื่อนิทานแอนิเมชัน ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล

2.2 ศึกษาคู่มือและหลักสูตรการศึกษาวัยอนุบาล พุทธศักราช 2546

2.3 ศึกษาหลักเบื้องต้นและโปรแกรมการสร้างสื่อนิทานแอนิเมชัน และศึกษาเนื้อหา นิทานที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กวัยอนุบาลเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมปรองดอง ซึ่งในการจัดทำครั้งนี้ประกอบด้วย 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องก๊อก ก๊อก ขอค้างคืนหนึ่งนะ เรื่องหัวผักกาดยักษ์ และเรื่องลิลลี่กับบทเรียนขนมปัง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.3.1 ประยุกต์ใช้เนื้อหาในหนังสือนิทานเรื่องก๊อก ก๊อก ขอค้างคืนหนึ่งนะ เขียนเรื่องโดย พัน โคอิเดะ และยาสุโกะ โคอิเดะ ผู้แปล โดยพรอนงค์ นิยมคำ เรื่องลิลลี่กับบทเรียนขนมปัง จากหนังสือนิทานคุณธรรมสอนใจ (สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ) เขียนเรื่องโดยพัชรี ศรีชลธาร และเรื่องหัวผักกาดยักษ์ เขียนเรื่องโดยอเล็กซ์ ตอลสตอย ผู้แปลโดย พรอนงค์ นิยมคำ มาออกแบบฉาก โดยโปรแกรม adobe illustrator CS5 และโปรแกรม adobe photoshop CS5

2.3.2 นำฉากและตัวละครที่ออกแบบมาสร้างเป็นแอนิเมชันที่มีการเคลื่อนไหว โดยใช้โปรแกรม Adobe after effect

2.3.3 นำนิทานแอนิเมชันที่ทำการขยับเคลื่อนไหวเรียบร้อยแล้ว นำมาตัดต่อและลงเสียงในโปรแกรม adobe premiere pro

2.4 นำนิทานแอนิเมชันไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าถูกต้องและเหมาะสม ในด้านเนื้อหาและการออกแบบสื่อนิทานแอนิเมชัน เพื่อหาคุณภาพของสื่อนิทานแอนิเมชัน ดังนี้

1.4.1 นำสื่อนิทานแอนิเมชันที่ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสื่อแอนิเมชัน ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กวัยอนุบาล 2 ท่าน โดยใช้แบบประเมินคุณภาพสื่อนิทานแอนิเมชัน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มีระดับการประเมิน 5 ระดับ โดยให้ระดับความสำคัญ ดังนี้

คะแนนระดับ	5	หมายถึง	ดีมาก
	4	หมายถึง	ดี
	3	หมายถึง	ปานกลาง
	2	หมายถึง	พอใช้
	1	หมายถึง	ควรปรับปรุง

โดยเกณฑ์การยอมรับคุณภาพของสื่อนิทานแอนิเมชัน จะพิจารณาจากข้อคำถามแต่ละข้อ หากข้อใดได้ค่าเฉลี่ย ดี ถึงดีมากจึงจะยอมรับ นอกจากนั้นค่าเฉลี่ยรวมต้องไม่ต่ำกว่าดี ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.00	หมายถึง	คุณภาพควรปรับปรุง
	2.01 – 3.00	หมายถึง	คุณภาพอยู่ระดับปานกลาง
	3.01 – 4.00	หมายถึง	คุณภาพอยู่ในระดับดี
	4.01 – 5.00	หมายถึง	คุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

2.5 นำนิทานแอนิเมชัน มาปรับปรุงแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านเนื้อหาและการออกแบบ แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง

3.การสร้างแบบประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินพฤติกรรม เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ตลอดจนวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้าง

3.2 สร้างแบบประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนสังเกตพฤติกรรมปรองดอง มีลักษณะเป็นความถี่ของการปฏิบัติโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อเลือก	คะแนน
ปฏิบัติเป็นประจำ	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติน้อย/ไม่ปฏิบัติ	ให้ 1 คะแนน

การแปลความหมายของคะแนน โดยใช้เกณฑ์การประเมินผล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00	หมายถึง	พฤติกรรมปรองดองอยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ย 1.67-2.33	หมายถึง	พฤติกรรมปรองดองอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.66	หมายถึง	พฤติกรรมปรองดองอยู่ในระดับน้อย

3.3 นำแบบประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบอีกครั้งเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของตัวชี้วัดและพฤติกรรมที่ประเมินค่า IOC เท่ากับ .60-1.0

3.5 นำแบบประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) จำนวน 20 คน

3.6 จัดทำแบบประเมินพฤติกรรมปรองดองฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. แบบประเมินกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ตลอดจนวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 สร้างแบบประเมินกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 สังเกตพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนความพึงพอใจในกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ดังนี้

พึงพอใจมาก	ให้คะแนน	3 คะแนน
พึงพอใจปานกลาง	ให้คะแนน	2 คะแนน
พึงพอใจน้อย	ให้คะแนน	1 คะแนน

การแปลความหมายของคะแนน โดยใช้เกณฑ์การประเมินผล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00	หมายถึง	เหมาะสมมาก
คะแนนเฉลี่ย 1.67-2.33	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.66	หมายถึง	เหมาะสมน้อย

3.3 นำแบบประเมินกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบประเมินกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบอีกครั้งเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของตัวชี้วัดและพฤติกรรมที่ประเมินค่า IOC เท่ากับ .60-1.0

3.5 นำแบบประเมินกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) จำนวน 20 คน

3.6 จัดทำแบบประเมินกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research): การนำรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 สื่อนิทานแอนิเมชัน แบบประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 และ

แบบประเมินกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนชั้นอนุบาล 2

วัตถุประสงค์

เพื่อทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 สื่อนิทานแอนิเมชัน แบบประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 และแบบประเมินกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

วิธีดำเนินการ

1. ขอนหนังสือจากคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 สื่อนิทานแอนิเมชัน แบบสังเกตพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 และแบบประเมินกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

2. ขั้นตอนทดลองใช้จริง เป็นการนำรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 และสื่อนิทานแอนิเมชันที่ผ่านการตรวจสอบหาประสิทธิภาพในขั้นที่ 3 และแบบสังเกตพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 กับแบบประเมินกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 หลังการหาค่าความสอดคล้องของตัวชี้วัดแล้วมาทดลองใช้จริงกับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 และคุณครูที่ดูแล เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีในการใช้รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 และสื่อนิทานแอนิเมชัน

2.2 คุณครูผู้ดูแล ประเมินพฤติกรรมปรองดองนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ก่อนใช้รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 และสื่อนิทานแอนิเมชัน (Pre-test)

2.3 ทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 และสื่อนิทานแอนิเมชัน โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

2.3.1 ชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 เกี่ยวกับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรม

2.3.2 จัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 โดยการเล่านิทาน และการดูสื่อนิทานแอนิเมชัน

2.3.3 นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

2.4 นักเรียนชั้นอนุบาล 2 ประเมินความพึงพอใจสื่อนิทานแอนิเมชัน

2.5 คุณครูผู้ดูแล ทำแบบประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 (Post-test)

2.6 คุณครูผู้ดูแลทำแบบประเมินความพึงพอใจกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development) : การประเมินและปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 และสื่อนิทานแอนิเมชัน หลังจากที่ได้วิจัยได้นำรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดอง และสื่อนิทานไปทดลองใช้จริงแล้ว ได้พบข้อที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองและสื่อนิทานแอนิเมชันสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งได้ปรับปรุงการพิมพ์คำสะกดให้ถูกต้อง ชัดเจน มีภาพสื่อแอนิเมชันชัดเจนขึ้น เสียงดังฟังชัดจนยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC = ดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

$$\sum R = \text{ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ}$$

$$N = \text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}$$

1.2 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC = ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

$$\sum R = \text{ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ}$$

$$N = \text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}$$

1.3 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$$\begin{aligned}
 \text{IOC} &= \frac{\sum R}{N} = \frac{\text{ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดอง}}{\text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}} \\
 &\text{สำหรับเด็กวัยอนุบาล 2}
 \end{aligned}$$

2. การทดสอบสมมติฐาน

2.1 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแตกต่างโดยการทดสอบด้วยสถิติทีอิสระ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล
2. เพื่อพัฒนาสื่อนิทานแอนิเมชันในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล
3. เพื่อพัฒนากลวิธีในการเสริมสร้างพฤติกรรมความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล

การสร้างรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลโดยการหาคุณภาพของรูปแบบกิจกรรม

รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำแล้วของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ภาษาตลอดจนความสมบูรณ์ของรูปแบบกิจกรรม แล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.6-1.0 ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้โดยผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะในเรื่องความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษา และกิจกรรม หลังจากนั้นนำรูปแบบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมปรองดอง ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล

กิจกรรม	ก่อน			หลัง		
	Mean	S.D	ระดับ	Mean	S.D	ระดับ
ด้านความซื่อสัตย์						
1.ตรงต่อเวลา	2.12	.49	ปานกลาง	2.41	.40	มาก
2.ปฏิบัติตามสิ่งที่ตกลงไว้	1.97	.51	ปานกลาง	2.37	.48	มาก
3.ไม่พูดปด	2.10	.45	ปานกลาง	2.37	.48	มาก
4.ยอมรับผิดเมื่อทำผิด	1.87	.47	ปานกลาง	2.42	.60	มาก
5.ไม่นำสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน	1.92	.49	ปานกลาง	2.36	.44	มาก
ด้านมีน้ำใจ						
1.แบ่งปันของของตนแก่ผู้อื่น	1.96	.49	ปานกลาง	2.37	.44	มาก

2.อาสาทำงาน	2.00	.48	ปานกลาง	2.33	.46	ปานกลาง
3.แสดงความเห็นใจผู้อื่น	2.01	.41	ปานกลาง	2.33	.37	ปานกลาง
4.แสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นได้พบกับความสำเร็จ	2.12	.47	ปานกลาง	2.30	.44	ปานกลาง
5.ทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือส่วนรวมโดยไม่ต้องขอรางวัลด้านความสามัคคี	1.87	.48	ปานกลาง	2.36	.48	มาก
1.รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่ต่างออกไป	1.98	.47	ปานกลาง	2.36	.44	มาก
2.ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม	2.10	.49	ปานกลาง	2.35	.38	มาก
3.ปฏิบัติตามหน้าที่ของตน	2.12	.47	ปานกลาง	2.41	.48	มาก
4.ร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆของกลุ่ม	2.01	.46	ปานกลาง	2.47	.44	มาก
5.ช่วยเหลือผู้อื่น	1.89	.51	ปานกลาง	2.35	.49	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ก่อนทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ อยู่ในระดับปานกลาง แต่หลังเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล พบว่าพฤติกรรมปรองดองของกลุ่มทดลอง ทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมปรองดอง ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล

คะแนน	ค่าสถิติพื้นฐาน			ค่า t
	n	Mean	S.D	
ก่อนจัดกิจกรรม	23	2.00	.09	
หลังจัดกิจกรรม	23	2.37	.04	-13.87**

**p < .01

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมปรองดองก่อนและหลังจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลนั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมปรองดองหลังจัดกิจกรรม สูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมปรองดองก่อนจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล

การพัฒนาสื่อนิทานแอนิเมชันในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยการหาคุณภาพของสื่อนิทานแอนิเมชัน

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์คุณภาพของสื่อนิทานแอนิเมชัน

รายการประเมิน	Mean	S.D	ระดับของคุณภาพ
เนื้อหาของสื่อ			
-ความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์	4.33	0.77	ดีมาก
-ปริมาณเนื้อหามีความเหมาะสม	4.66	0.59	ดีมาก
-เนื้อหาเหมาะสมกับอายุของกลุ่มตัวอย่าง	4.66	0.59	ดีมาก
-เนื้อหามีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง	4.33	0.77	ดีมาก
-มีวิธีในการถ่ายทอดเนื้อหาที่น่าสนใจ	4.66	0.59	ดีมาก
	4.53	0.74	ดีมาก
รวม			
ภาพและเสียง			
-ความชัดเจนของรูปภาพ	4.66	0.59	ดีมาก
-รูปภาพสื่อความหมาย	5.00	0.59	ดีมาก
-ความน่าสนใจของสีสัน	4.33	0.77	ดีมาก
-การออกแบบฉาก	4.66	0.59	ดีมาก
-การออกแบบตัวละคร	4.33	0.77	ดีมาก
-ระดับเสียง	4.00	0.59	ดี
-เสียงประกอบ	4.00	0.59	ดี
รวม	4.42	0.75	ดีมาก
เทคนิค			
-ความยาวของนิทาน	4.33	0.77	ดีมาก
-การออกแบบหน้าจอมีความสวยงามเหมาะสม	4.00	0.59	ดี
-ประโยคที่ใช้อธิบายและโต้ตอบกระชับและเข้าใจง่าย	4.33	0.77	ดีมาก
รวม	4.22	0.75	ดีมาก
รวมทั้งหมด	4.39	0.78	ดีมาก

จากตารางที่ 4 พบว่าสื่อนิทานแอนิเมชัน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าภาพรวมของทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก แต่มีรายข้อย่อยที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ ระดับเสียงเสียงประกอบ และการออกแบบหน้าจอมีความสวยงาม

การพัฒนากลวิธีในการเสริมสร้างพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลโดยการประเมินความพึงพอใจ

ตารางที่ 5 แสดงกลวิธีในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล

กิจกรรม	การเล่านิทาน			การใช้สื่อแอนิเมชัน		
	Mean	S.D	ระดับ	Mean	S.D	ระดับ
ด้านความซื่อสัตย์						
1.ตรงต่อเวลา	2.12	.49	ปานกลาง	2.41	.40	มาก
2.ปฏิบัติตามสิ่งที่ตกลงไว้	1.97	.51	ปานกลาง	2.37	.48	มาก
3.ไม่พูดปด	2.40	.45	มาก	2.37	.48	มาก
4.ยอมรับผิดเมื่อทำผิด	2.87	.47	มาก	2.42	.60	มาก
5.ไม่นำสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน	2.92	.49	มาก	2.36	.44	มาก
ด้านมีน้ำใจ						
1.แบ่งปันของของตนแก่ผู้อื่น	2.96	.49	มาก	2.37	.44	มาก
2.อาสาทำงาน	2.00	.48	ปานกลาง	2.33	.46	ปานกลาง
3.แสดงความเห็นใจผู้อื่น	2.01	.41	ปานกลาง	2.33	.37	ปานกลาง
4.แสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นได้พบกับความสำเร็จ	2.12	.47	ปานกลาง	2.30	.44	ปานกลาง
5.ทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือส่วนรวมโดยไม่ต้องขอร้อง	2.87	.48	มาก	2.36	.48	มาก
ด้านความสามัคคี						
1.รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่ต่างออกไป	2.98	.47	มาก	2.36	.44	มาก
2.ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม	2.35	.49	มาก	2.35	.38	มาก
3.ปฏิบัติตามหน้าที่ของตน	2.42	.47	มาก	2.41	.48	มาก
4.ร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆของกลุ่ม	2.51	.46	มาก	2.47	.44	มาก
5.ช่วยเหลือผู้อื่น	2.35	.51	มาก	2.35	.49	มาก
โดยรวม	2.43	.46	มาก	2.36	.44	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่ากลวิธีในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าภาพรวมของทุกด้านอยู่ในระดับดี แต่มีรายข้อย่อยที่อยู่ในระดับดีและระดับปานกลาง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล” เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) ซึ่งมีแบบแผนการทดสอบก่อนและหลังศึกษากลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (The one-group Pretest-Posttest Design) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) อ. เมือง จ.สุราษฎร์ธานี จำนวน 23 คน กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 2 ปีการศึกษา 2556 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ส่วน ได้แก่ เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย กิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยการเล่านิทาน และสื่อนิทานแอนิเมชัน ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ประกอบด้วย แบบประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 แบบประเมินความพึงพอใจสื่อนิทานแอนิเมชันสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 และแบบประเมินความพึงพอใจกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย การดำเนินการทดลองใช้กิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 โดยการเล่านิทาน ใช้เวลาสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง จำนวน 4 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 20 ชั่วโมง และดำเนินการใช้สื่อนิทานแอนิเมชันให้เด็กวัยอนุบาล 2 สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง จำนวน 4 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 8 ชั่วโมง โดยมีการประเมินพฤติกรรมปรองดองก่อนทดลอง 1 สัปดาห์ และประเมินพฤติกรรมปรองดองหลังทดลองพร้อมกับประเมินความเหมาะสมของกลวิธีในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กอนุบาล 2 หลังทดลอง 1 สัปดาห์ โดยใช้ระยะเวลาทั้งหมดในการทดลอง 10 สัปดาห์

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ นำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นรายข้อดังนี้

1. เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล

การสร้างรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำแล้วของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ภาษา ตลอดจนความสมบูรณ์ของรูปแบบกิจกรรม แล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.6-1.0 ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้โดยผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะในเรื่องความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษา และกิจกรรม แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี จำนวน 23 คน พบว่าพฤติกรรมปรองดอง

สำหรับเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วยความซื่อสัตย์ มีน้ำใจ และความสามัคคี หลังทดลองนั้นมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นสรุปได้ว่ารูปแบบกิจกรรมการเล่นิทาน วันละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 20 ชั่วโมง ร่วมกับการใช้สื่อิทานแอนิเมชันครั้งละ 30 นาที/วัน (สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง) จำนวน 4 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 8 ชั่วโมง ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับพฤติกรรมความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจ และความสามัคคี ให้เด็กวัยอนุบาล 2 ได้เรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม จึงเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมปรองดองได้

2. เพื่อพัฒนาสื่อิทานแอนิเมชันในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล

หลังการพัฒนาสื่อิทานแอนิเมชันแล้วนำสื่อิทานแอนิเมชันที่ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสื่อแอนิเมชัน ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กวัยอนุบาล 2 ท่าน โดยใช้แบบประเมินคุณภาพสื่อิทานแอนิเมชัน พบว่าสื่อิทานแอนิเมชัน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าภาพรวมของทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก แต่มีรายข้อย่อยที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ ระดับเสียง เสียงประกอบ และการออกแบบหน้าจอมีความสวยงาม แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี จำนวน 23 คน พบว่าพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วยความซื่อสัตย์ มีน้ำใจ และความสามัคคี หลังทดลองนั้นมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. เพื่อพัฒนากลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล

หลังจากพัฒนากลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ได้แก่การเล่นิทานและการใช้สื่อิทานแอนิเมชัน แล้วนำแบบประเมินกลวิธีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบอีกครั้งเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของตัวชี้วัดและพฤติกรรมที่ประเมินค่า IOC เท่ากับ .60-1.0 หลังจากนั้นนำกลวิธีในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 หลังทดลองใช้แล้ว ไปประเมินความเหมาะสมโดยคุณครูผู้ดูแลเด็กวัยอนุบาล 2 ซึ่งพบว่า ทั้งการเล่นิทานและการใช้สื่อิทานแอนิเมชันเป็นกลวิธีในการพัฒนาพฤติกรรมสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ที่มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับดี ซึ่ง พบ ว่า พฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วยความซื่อสัตย์ มีน้ำใจ และความสามัคคี หลังทดลองนั้นมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

รูปแบบกิจกรรมในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ด้วยการเล่นิทานและใช้สื่อิทานแอนิเมชันนั้น จะพบว่าสามารถทำให้พฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพราะว่าการรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลด้วยการเล่นิทานและใช้สื่อ

นิทานแอนิเมชัน ผู้วิจัยได้จัดทำตามขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป การประเมินผล ซึ่งมีเครื่องมือวัดและกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผล และมีจุดประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่ต้องการและสามารถวัดได้ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับบทมุล จิวแพ (2549) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจริยธรรมทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตา และความซื่อสัตย์ สูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สื่อนิทานแอนิเมชันที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม 3 เรื่อง ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจและความสามัคคี ซึ่งหลังจากการวิเคราะห์คุณภาพของสื่อนิทานแอนิเมชันแล้วพบว่ามีความเหมาะสม และหลังการทดลองใช้ก็พบว่าพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลขึ้นหรือมีพฤติกรรมปรองดองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน แสดงว่าสื่อนิทานแอนิเมชันที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การเรียนรู้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาลมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะว่าเด็กวัยอนุบาลเป็นระยะเวลาของการพัฒนาด้านภาษาอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญที่สุดของการสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตและจิตใจ เด็กจะสะสมประสบการณ์การเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว จากสภาวะแวดล้อมในชีวิตประจำวัน และสื่อนิทานแอนิเมชันที่สร้างขึ้นนี้ มีตัวเดินเรื่องหรือตัวละครของเรื่องเป็นสัตว์พูดได้ เนื้อเรื่องสนุกสนานน่าติดตาม มีภาพประกอบ มีสีสันสดใสสวยงาม มีตัวอักษรบรรยายเนื้อเรื่องไม่มากเกินไป และมีขนาดใหญ่พอสมควร ใช้ภาษาง่ายๆ จึงให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนานและผ่อนคลายความเครียด สามารถกระตุ้นให้เด็กสนใจและตั้งใจเรียนรู้ ไม่เบื่อหน่ายสร้างเสริมจินตนาการส่งเสริมคุณธรรม (จรรยาพร ปรปักษ์ประลัย, 2548) ช่วยพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก พัฒนาด้านความรู้และสติปัญญา ทักษะและความสามารถทางภาษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรประภา ธนเศรษฐ์ (2546) พบว่าการ์ตูนเคลื่อนไหวที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนนั้น สามารถสร้างความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ของแบนดูรา (Bandura, 1977) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการเรียนและการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นการเรียนด้วยกระบวนการสังเกตจากตัวแบบ เมื่อเด็กได้ดูสื่อนิทานแอนิเมชันที่เด็กปฐมวัยชอบและสนใจจึงทำให้เด็กมีความรู้ เข้าใจ ในพฤติกรรมคุณธรรมมากขึ้น และสอดคล้องกับอริกันต์ อุณจะนา (2549) ที่กล่าวว่า นิทานส่วนใหญ่จะให้แง่คิดและปลูกฝังทางด้านคุณธรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ซื่อสัตย์ มีน้ำใจ และสามัคคี เป็นต้น นิทานจะชี้ให้เห็นลักษณะของบุคคลที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของสังคม ดังนั้นนิทานจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือปลูกฝังคุณธรรมของสังคม และยังพบอีกว่านิทานแอนิเมชัน จะช่วยพัฒนาความคิดเด็ก ความเข้าใจ และสามารถเรียนรู้พฤติกรรมของตัวละครในนิทานได้ว่าพฤติกรรมใดควรกระทำ ไม่ควรกระทำ และต้องเลียนแบบพฤติกรรมที่ควรกระทำ ซึ่งเป็นการส่งเสริมคุณธรรมให้แก่เด็กปฐมวัย ดังที่ นิรุบล สินธุปัน (2549) กล่าวว่า ภาพสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย ทำให้ความคิดชัดเจนมากขึ้น ช่วยให้เด็กเข้าใจสิ่งที่เรียนนามธรรมได้ดียิ่งขึ้น เด็กเห็นภาพจะช่วยให้เข้าใจเรื่องราวของนิทานได้ดีขึ้น และกรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ (2547) กล่าวว่าภาพประกอบมีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้ ช่วยให้การเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว

รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองโดยการเล่านิทานและการสร้างสื่อนิทานสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 ครั้งนี้ ทำให้พบว่าการเล่านิทานและการใช้สื่อนิทานแอนิเมชัน เป็นกลวิธีที่

เหมาะสมในการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ดังนั้นรูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล ด้วยการเล่านิทานและการใช้สื่อนิทานแอนิเมชันที่เป็นต้นแบบหรือตัวอย่างพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ในด้านความสามัคคี ความมีน้ำใจ และความซื่อสัตย์ครั้งนี้ จึงเป็นกลวิธีที่ดีและมีความเหมาะสมในการส่งเสริมให้เด็กวัยอนุบาลมีพฤติกรรมปรองดองมากยิ่งขึ้น

ปัญหาและอุปสรรค

การดำเนินกิจกรรมในช่วงแรกล่าช้า เนื่องจากเด็กยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรมและขั้นตอน บางคนต้องใช้วิธีการบังคับเพื่อให้เข้าร่วมกิจกรรม แต่ในวันต่อมาเด็กมีความพร้อมมากขึ้น สามารถดำเนินกิจกรรมได้ตามเวลาปกติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การส่งเสริมพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยการเล่านิทานและการใช้สื่อนิทานแอนิเมชันนั้น จะต้องใช้เวลากับเด็กในการปรับตัวที่จะต้องทำกิจกรรมและผู้วิจัยต้องสร้างความคุ้นเคยกับเด็กเพื่อให้เด็กมีความกล้าแสดงออกถึงพฤติกรรมต่างๆและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม และครูผู้ดูแลเด็กควรมีการกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. ผู้ปกครองควรส่งเสริมพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการเสริมสร้างความปรองดองควบคู่ไปกับโรงเรียนเพื่อให้เด็กมีการพัฒนาพฤติกรรมปรองดองอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

- กมลจันทร์ ชื่นฤทธิ. (2550). การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม ประกอบเพลงคุณธรรมตามพระราชดำรัส. ปรินิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. (2556). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ. (2547). ผลของการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบละครสร้างสรรค์ต่อ
ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จารุณี ศรีเพือก. (2554). การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่มีระดับความฉลาด
ทางอารมณ์ต่างกัน หลังการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพด้วยการตอบคำถาม
และด้วยการแสดงบทบาทสมมติ.วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จรรยาพร ปรปักษ์ประลัย. (2548). Animation saya hi. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพ.
- จินตนา จันทรดา. (2550). ผลของนิทานใฝ่สัมฤทธิ์ต่อการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของ
เด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ต้องจิตต์ จิตติ. (2547). การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย.ปรินิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทศนา แคมมณี. (2552). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 11 พิมพ์ฉบับเพิ่มเติม.กรุงเทพมหานคร : บริษัทด้านสุทธา
การพิมพ์.
- ประเวศ วะสี. (2549). คุณธรรมนำการพัฒนา ยุทธศาสตร์สังคมคุณธรรม. กรุงเทพมหานคร:
ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและ
พัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- นฤมล จิวแพ. (2549). ผลของการเล่นิทานประกอบภาพที่มีต่อพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อของเด็ก
ปฐมวัย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาน
มิตร.
- นิภาลัย ทองชาติ. (2553). การสร้างหนังสือนิทานประกอบภาพในการเตรียมความพร้อมด้านการ
อ่านสำหรับเด็กปฐมวัย.การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- นันทิยา น้อยจันทร์. (2548). การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย. นครปฐม: นิติบัญญัติ.
- นิลุบล สิ้นรุป. (2549). การใช้นิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบของ
นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 . การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- พระมหาอดิสร ธีรสีโล. (2545). **คุณธรรมสำหรับครู**. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมควร ธรรมธีโร (สายงาม). (2543). **บทบาทผู้ปกครองในการอบรมศีลธรรมและจริยธรรมแก่เด็กเล็กก่อนวัยเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์วัดพรหมสุวรรณสามัคคี เขตบางแค กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรี เจตน์เจริญรักษ์. (2545). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 1072307 การเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย**. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- พิชญาดา ธาตุอินทร์. (2551). **การใช้ทันภาพเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย**. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรประภา ธนเศรษฐ์. (2546). **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับปฐมศึกษา เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ด้วยการเคลื่อนไหว**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พุทธทาสภิกขุ. (2545). **จริยธรรมสำหรับครู**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประสานมิตร.
- รักตวรรณ ศิริภาพร. (2548). **การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย**. ราชบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- วัฒนา บุญญฤทธิ์. (2552). **การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานเด็กปฐมวัย**. www.poonyarit.com. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2556.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2550). **ความขัดแย้ง: หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น: ศิริภรณ์ออฟเซต.
- สมบูรณ์ บุญโท. (2553). **ปรัชญา ศาสนา สังคม และการเมือง**. www.oknation.net/blog/sainum. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2556.
- หรรษา แดงบุญเรือง. (2548). **ผลของการเล่านิทานที่มีผลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อารี พันธมณี. (2549). **การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านความคิดสร้างสรรค์**. www.google.com. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2556.
- อรุณี หรดาล. (2548). **แนวทางการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยใน ประมวลสาระวิชาชุดการวัดประสบการณ์สำหรับเด็กประถมวัย**. หน่วยที่ 2 (หน้า 26-27) นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อินทรา รุมาส. (2545). **การใช้กิจกรรมเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อติเทพ ไชยสิทธิ์. (2557). **กระบวนการปรองดองจะเกิดขึ้นได้หรือไม่**. www.google.com. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2556.
- อติกานต์ อุณจะนำ. (2549). **การศึกษาและพัฒนาสื่อการ์ตูนภาพเคลื่อนไหวเพื่อสอนทักษะการคิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- อริสา โสคำภา. (2551). พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสป
ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชา
การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัญชลี ยิ่งรักพันธ์. (2550). ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพ
จริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bandura. A (1977) . **Social Learning Theory**. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice
Hall.
- Bercovitch, Jacob, Victor Kremenyuk, and William I. Zartman (eds.).2009. **The SAGE
Handbook of Conflict Resolution**. London: Sage.
- Deutsch, M. (1973). **The resolution of conflict: Constructive and destructive
processes**. New Haven, CT: Yale University Press.
- Holt, J. L., & DeVore, C. J. (2005). Culture, gender, organizational role, and styles of
conflict resolution: A meta-analysis. **International Journal of
Intercultural Relations**, 29(1), 165-196.
- Kalyva, E., & Agaliotis, I. (2009). **Can social stories enhance the interpersonal
conflict resolution skills of children from LD? Research in
Developmental Disabilities**, 30(1), 192-202.
- Kaushal, R., & Kwantes, C. T. (2006). The role of culture and personality in choice of
conflict management strategy. **International Journal of Intercultural
Relations**, 30(5), 579-603.
- Kohlberg, L. (1976). "Moral Stege and Moralization: The Cognitive Development e h.
Approach. "In T.Likona (Ed.) **Moral Development and Behavior**. New
York: Holt, Rinehart and Winston.
- Piaget, J. and Inhealder, B. (1969). **The Psychology of the children**. New York :
Weaver, Helen, Basic Books.
- Rizkalla, L., Wertheim, E. H., & Hodgson, L. K. (2008). The roles of emotion
management and perspective taking in individuals' conflict management
styles and disposition to forgive. **Journal of Research in Personality**,
42(6), 1594-1601.
- Ting-Toomey, S., Yee-Jung, K. K., Shapiro, R. B., Wright, T. J., & Oetzel, G. (2000).
Ethnic/cultural identity salience and conflict styles in four US ethnic
groups. **International Journal of Intercultural Relations**, 24(1), 47-81.

- Trunuklu, A., Kacmaz, T., Turk, F., Kalender, A., Sevekin, B., & Zengin, F. (2009). Helping students resolve their conflicts through conflict resolution and peer mediation training. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 1(1), 639-647.
- Wood, V. F., & Bell, P. A. (2008). Predicting interpersonal conflict resolution styles from personality characteristics. **Personality and Individual Differences**, 45(1), 126-131.

ค่าเชิงพินิจของ รูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมปรองดอง
สำหรับเด็กวัยอนุบาล 2 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. องค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมครบถ้วน	+1	+1	+1	1.00
2. สารสำคัญสอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	+1	+1	1.00
3. จุดประสงค์ครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนด	+1	+1	+1	1.00
4. เนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชาการ	0	+1	+1	0.6
5. เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
6. สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม	+1	+1	+1	1.00
7. กิจกรรมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	0.6
8. กิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	1.00
9. จัดสถานการณ์กระตุ้นกระบวนการคิดของผู้เรียน	+1	+1	0	0.6
10. กิจกรรมน่าสนใจและเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
11. กิจกรรมเหมาะสมกับเวลา	+1	0	+1	0.6
12. สื่อการเรียนการสอนน่าสนใจ	+1	+1	+1	1.00
13. สื่อถูกต้องตรงกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00
14. สื่อสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
15. สื่อเหมาะสมกับความสนใจและวัยผู้เรียน	+1	0	+1	0.6
16. ใช้วิธีการวัดและประเมินเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	0	0.6
17. วิธีวัด เครื่องมือวัด และเกณฑ์การวัดสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00

ค่าเชิงพินิจแบบประเมินพฤติกรรมปรองดองสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่2	คนที่3	
1	+1	+1	+1	1
2	0	+1	+1	0.6
3	+1	+1	+1	1
4	+1	0	+1	.06
5	+1	+1	+1	1
6	+1	+1	+1	1
7	+1	+1	0	.06
8	0	+1	+1	0.6
9	+1	+1	+1	1
10	+1	0	+1	0.6
11	+1	+1	0	0.6
12	+1	+1	+1	1
13	0	+1	+1	0.6
14	+1	+1	+1	1
15	+1	+1	0	0.6

การหาคุณภาพของสื่อนิทานแอนิเมชัน
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า คะแนน เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่2	คนที่3	
เนื้อหาของสื่อ	4	4	5	4.33
-ความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์				
-ปริมาณเนื้อหามีความเหมาะสม	4	5	5	4.66
-เนื้อหาเหมาะสมกับอายุของกลุ่มตัวอย่าง	5	4	5	4.66
-เนื้อหามีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง	4	5	4	4.33
-มีวิธีในการถ่ายทอดเนื้อหาน่าสนใจ	5	5	4	4.66
ภาพและเสียง	4	5	5	4.66
-ความชัดเจนของรูปภาพ				
-รูปภาพสื่อความหมาย	5	5	5	5
-ความน่าสนใจของสีสัน	4	5	4	4.33
-การออกแบบฉาก	4	5	5	4.66
-การออกแบบตัวละคร	4	5	4	4.33
-ระดับเสียง	3	4	5	4
-เสียงประกอบ	3	5	4	4
เทคนิค	4	5	4	4.33
-ความยาวของนิทาน				
-การออกแบบหน้าจอมีความสวยงาม	3	5	4	4
เหมาะสม				
-ประโยคที่ใช้อธิบายและโต้ตอบกระชับและเข้าใจง่าย	4	5	4	4.33